

Uvodnik

Danijel Devetak

V iskanju novih poti...

Današnje ekonomske in globalne krize zahodne omike ne moremo razumeti, če ne dojamemo dejstva, da gre - kot temu pravi kulturna antropologija - za pravo "strukturno krizo". Ni to konjunkturni pretres, ki bi se mogel popraviti z večjo ali manjšo prilagoditvijo novim razmeram, temveč za krizo, ki jo lahko primerjamo s padcem rimskega cesarstva, odkritjem Novega sveta ali francosko revolucijo. Trenutek, ki ga doživljamo in ki počasi spreminja obraz zahodne civilizacije, je nenavaden in naravnost izjemen, in vendar "nič nas ne sme presenetiti". Le pripraviti se moramo nanj in biti odprti v iskanju novih poti in rešitev.

To je med drugim na seminarju, ki ga je prejšnji teden v Gorici organiziral Slov. I. K., povedal ugledni filozof, sociolog, politolog in teolog p. Bartolomeo Sorge. "Danes smo zmedeni in zbegani", saj stari vzorci niso več učinkoviti, novih pa še ni. Globoko so se zamajali temelji zahodne družbe, ni več skupnih družbenih vezi in vrednot, ki so bile več stoletij osnova družbenega življenja. Zato se rušijo nosilni zidovi družbene organiziranosti - politika, svet dela, družina, solstvo itd. Občutek imamo, da smo v slepi ulici, na mrtvem tiru. Pričakujemo rešitve "od zgoraj" v upanju, da se bo stanje le izboljšalo. Montijeva tehnična vlada, ki skuša rešiti italijansko "izredno stanje", je tipičen izraz take krize, saj so stranke skoraj povsem izgubile svojo izvirno vlogo, je povedal p. Sorge. Nekaj podobnega velja tudi v Sloveniji, dodajamo, saj so izidil nedeljskih volitev marsikoga presenetili. Začenja se "novo", ki pa je v marsičem še nedorečeno.

In vendar je p. Sorge prinesel v Gorico tudi sporočilo upanja. Božja previdnost nas sili, da gremo naprej, da iščemo nove poti, je dejal. Kriza je lahko odlična priložnost in izziv, da s prizadevanjem za skupno dobro postavimo temelje novemu humanizmu, pravičnejšemu svetu, novi omiki globaliziranega sveta, ki je vedno bolj soodvisen in soodgovoren.

Ob poslušanju p. Sorgeja, ki je govoril o makro-problemi Italije, Evrope, zahoda in sploh vsega planeta, me je pa le preblislina misel, da je slovenska narodna skupnost v Italiji pravi otrok tega časa. Krizo doživlja, in še kako, luči na koncu predora še ne vidi. V strahu, da bi se začeli rušiti nosilni zidovi našega organiziranega življenja in bi bil ogrožen naš obstoj, smo zmedeni in zbegani. In vendar se zaradi prepirljivosti, zaradi katere oostajamo na stranskem tiru, ne znamo zediniti in biti močnejši. Stari vzorci niso več učinkoviti, novih še ni... Srečanje s p. Sorgejem, odličnim poznavalcem globokih družbenih in kulturnih sprememb zadnjih desetletij, ki predava po vsem svetu, bi lahko bilo odlična priložnost za tehen razmislek (tudi) o našem zamejstvu. Škoda le, da se je seminarja udeležilo manj kot 30 oseb... Dragoceno priložnost so zamudili italijanski sosede, zamudili pa smo jo tudi Slovenci. Morda ima prav, ko trdi, da smo premalo pripravljeni na izzive tega kaotičnega časa, da potrebujemo resno formacijo. In še: da se moramo truditi za večjo osebnostno in državljansko zrelost, se učiti živeti skupaj z različnimi in drugačnimi soseda spoštovati. Da se ne smemo ustaviti pri vsakdanjih težavah svoje mestne četrti, vasi, krajevnega društva, temveč da moramo razmišljati širše, globalno, šele nato delovati na lokalni ravni. In - končno - iskati moramo to, kar nas povezuje in združuje. Skupaj moramo preizkušati nove poti. Vse to, če nočemo izgubiti zadnjega vlaka in tvegati, da zgodovina pomete z nami.

Pevska revija v priredbi ZCPZ se je vrnila v Kulturni dom v Trstu

Foto IG

Izidi predčasnih parlamentarnih volitev v Sloveniji

Janković je zmagal, najtežje pa šele prihaja

Volitve so prinesle prvovrstno preseñčenje, ki ga še dan pred volilnim molkom ni nihče napovedoval. Janez Janša se je iz vnaprej napovedanega zmagovalca čez noč spremenil v poraženca (o tem bomo lahko kaj več povedali v naslednjih tednih), veliki poraženec volitev pa so tudi vse javnomnenjske ankete in agencije, ki se s tem ukvarjajo. Ob tako napačno napovedanih rezultatih bi bil potreben resen razmislek o njihovi smotrnosti, koristnosti in profesionalnosti. No, ker pa so slovenski državljani za zmagovalca volitev okronali Zorana Jankovića, se ne moremo izogniti pogledu na prve ukrepe, ki bodo Jankovića čakali v vlogi mandatarja slovenske vlade.

Pred časom sem zapisal, da Zoran Janković ni primeren za mesto predsednika vlade. In o tem sem še vedno prepričan. Logika Mercator = Ljubljana = Slovenija se ne izide. V nobenem primeru. Vlada in parlament nista uprava podjetja. Janković v DZ niti nima absolutne večine, kot jo je imel v mestnem svetu. Janković preprosto ni človek kompromisov in pogajanj. V mestnem svetu mu ni bilo treba se pogajati z nikomer, vse njegove načrte je mestni svet odobril po hitrem postopku. No, Jankovića sedaj čaka "misija nemogoče": najti si mora zaveznike in sestaviti trdno vlado. V državnem zboru Janković ne bo imel apriornega

soglasja večine poslancev. Na papirju najverjetnejša partnerja, Pahorjev SD in Erjavčev Desus, bosta postavila celo vrsto pogojev, ki bodo Jankovićeve načrte močno upočasnili in spremenili. Pahor bo tako želel

imeti pomembno besedo pri najpomembnejši in največji investiciji, v katero se je spustila njegova vlada v prejšnjem mandatu. TEŠ 6 (šesti blok Termoelektrarne Šoštanj) bo slovenske davkoplačevalce stal 1,3 milijarde evrov, od tega je bila približna polovica zneska že vplačana. Ker si je sektor energetike v prejšnjem mandatu lastila stranka Zares, ki je prav pri projektu TEŠ 6 Pahorjevemu SD močno mešala štrne, bi Pahor tokrat težko izpuštil iz rok tako drag projekt, ki ga ima nekako za svojega (oz. za strankinega): Zares je sredi prejšnjega mandata popolnoma zamenjal vodilni SD-jev kader v Šoštanju, tako da bi Pahor najverjetneje rad tja postavil spet svoje ljudi.

Janković je sicer že v predvolilni kampanji dejal, da je projekt že tako naprej, da ga ne more več ustaviti, čeprav se zanj ne navdušuje. Investicije v ta projekt bi zaradi slabega stanja slovenskih javnih financ tudi ogrozile tiste projekte, ki jih je Janković v kampanji predstavil kot bistvene: v prvi vrsti gre za t. i. vire zelene energije. Če se bo gradila 1,3 milijarde vredna termoelektrarna, bo prostora za druge ekološke energetske vire zelo malo: kriza namreč sili v jasne izbire in ne bo omogočala tolikšnih investicij na istih področjih. Ker je Slovenija v obdobju, ko si ne more privoščiti morebitnega dodatnega zadolževanja, je težko tudi predvideti, kako bo Janković izpeljal načrt

modernizacije železniškega omrežja (ki bi bil zelo potreben, a je hkrati tudi lahek plen za klientelistične prijeme), tretjo razvojno os in številne druge obljube. Janković je v svoji politični karieri uspehe v Ljubljani (stadion in preureditev mestnega jedra) osnoval prav na zadolževanju, česar na državni ravni ne bo smel počenjati, če želi Slovenijo obvarovati pred grškim scenarijem. Dejstvo pa je, da je Janković vse svoje ljubljanske projekte izpeljal s pomočjo zadolževanja: zadolženost slovenske prestolnice se je v obdobju Jankovićevega županovanja skoraj podvojila in znaša danes 125 milijonov evrov.

Janković se dalje rad ponaša tudi z dejstvom, da je bil med kandidati najboljši gospodarstvenik in da se bo zato najbolje znal spoprijeti s krizo: napovedal je gospodarsko rast v višini 4% do leta 2015. Danes je ta obljuba predvsem zelo populistični prijem: za leto 2012 je namreč napovedana splošna recesija, ki bo zajela celotno Evropo, vključno z njeno nemško lokomotivo. Slovenija je izvozno naravnana država in bo nemško krizo posebej občutila. Ob tem bo Janković povišal DDV za 1%, kar bo spet najbolj udarilo podjetja in zaustavilo gospodarsko rast.

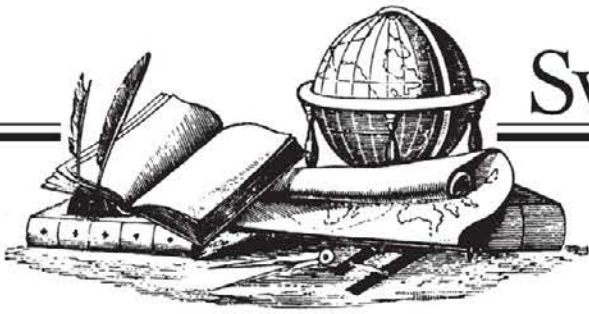
Najnujnejši posegi, ki se jih bo moral Janković najprej lotiti, pa so t. i. interventni zakoni za omejitve javnofinančne krize. Preprosto povedano, treba bo sprejeti pokojninsko reformo in opraviti reze v javnem sektorju. Tukaj bo Janković prišel navzkriž z Desusom, ki velja prav tako za verjetnega partnerja v novi vladi: Janković namreč podpira pokojninsko reformo, ki jo je izdelala prejšnja vlada, Erjavčev pa si je z njeno zavrnitvijo zagotovil nov mandat v parlamentu. Med verjetnimi kandidati za koalicijskega partnerja je nazadnje tudi Gregor Virant, ki pa bi Jankoviću znal tudi močno zagreniti življenje: najprej z zahtevo po dveh ključnih ministrstvih (pravosodje in notranje zadeve), nato pa tudi z zahtevo po popolnem umiku države iz gospodarstva, s čimer se Janković ne strinja.

Skratka, Janković se bo pri sestavljanju nove vlade soočil s težavami, ki jih doslej še ni poznal: pravimo jim koalicijski pogovori, kompromisi, iskanje skupnega imenovalca s partnerji. Na tej točki se logika Mercator = Ljubljana = Slovenija povsem zalomi. In to bi lahko za Jankovića bilo še zelo nevarno.

Sporočilo uredništva

Cenjene bralke in bralce obveščamo, da bo tudi letošnja naročnina kljub izjemnemu povišanju poštnih stroškov in podražitvi papirja ostala nespremenjena. Na ta način skušamo tudi pri Novem glasu pomagati našim dragocenim naročnikom. Ostanite nam torej zvesti tudi v prihodnje in še kakšnemu prijatelju priporočite ali pa podarite naročnino na naš Novi glas!

Andrej Černic

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij izvolil predsedstvo Za deželnega predsednika je bil potrjen Drago Štoka

Novoizvoljeni Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij je na prvem zasedanju, ki je potekalo v petek, 2. decembra, v Trstu, izvolil svoje predsedstvo. Za deželnega predsednika je bil z veliko večino glasov potrjen Drago Štoka. Prav tako so bili potrjeni trije dose-danji pokrajinski predsedniki, Igor Švab za Tržaško, Walter Bändel za Goriško in Giorgio Banchig za Videmsko.

Prvo zasedanje Izvršnega odbora SSO je vodil Marij Maver, najstarejši izvoljeni odbornik, kot to predvideva statut. Najprej je pozdravil vse odbornike, še posebno tiste, ki so bili izvoljeni prvič, in

odprla razprava o kandidaturah. V številnih posegih raznih odbor-nikov je izstopalo dejstvo, da so bila pretekla tri leta zahtevna. Vodstvo SSO-ja si je moralo veliko prizadevati za denarna sredstva, namenjena organiziranosti slovenske narodne skupnosti v Italiji. Kljub velikim skupnim naporom pa ostaja s strani Italije to vprašanje še vedno nerešeno, kar potiska predvsem večje slovenske ustanove v kritičen finančni položaj. Dodatni zaplet je prišel iz Slovenije, zaradi krčenja sredstev Urada za Slovence obema krovni-ma organizacijama. Veliko ener-gije pa je bilo potrebno vložiti tudi v odnose znotraj narodne sku-

Kljub temu je bilo veliko nareje-nega in prav to mora biti tista osnova, na kateri je treba še na-prej graditi.

Izvršni odbor je ocenil, da je prejšnje vodstvo zelo dobro opravi-lo vse zastavljeno delo. SSO je v tem času znal suvereno uveljaviti in zastopati bogato in raznoliko delovanje lastnih članic. Ravno to ostaja tudi za prihodnja leta temelj, na katerem ohranjati in raz-vijati narodno zavest. Iz nje izhaja ljubezen do slovenskega jezika, kakor tudi spoštovanje do ostalih skupnosti, s katerimi Slovenci de-limo ta življenjski prostor, ki gre od Milj do Trbiža.

Potrjeni predsednik Drago Štoka je, po objavi izida volitev, prevzel besedo in se zahvalil novemu izvrš-nemu odboru SSO-ja za izka-zano zaupanje. Potrdil je zaskr-bljenost zaradi nerešenih vprašanj, ki so bila omenjena v razpravi, ter potrdil naj-večjo zavzetost, da SSO še na-prej naredi vse, kar je v njego-vih močeh in pristojnostih za pozitiven razplet. Še naprej pa se bo moralo nadaljevati delo po komisi-jah, ki so bile vodstvu SSO-ja v veliko pomoč.

Foto IG

se zahvalil za delo vsem nek-danjim članom odbora. Sledilo je branje določil o postopku za iz-volitev predsedstva, nato pa se je

pnosti. Vse to je negativno vpliva-lo na načrtovanje prihodnosti, kar bi morala biti prioriteta, še posebno v teh kriznih časih.

Poseg deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca Nevzdržno stanje slovenskih organizacij

Deželna uprava je po več letih izničena postavka z letošnjim finančnim zakonom ponovno financirala deželni sklad za slovensko manjšino, ki ga predvideva zaščitni zakon št. 26 iz leta 2007. "Gre za majhno vsoto v višini 100.000 evrov, ki pa vseeno predstavlja simbolno gesto, da je sklad potreben in upravičen", je na seji 6. stalne komisije poudaril deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec, ki je na nesprejemljivo izničene postavke že vrsto let opozarjal ob vsaki razpravi okrog finančnih dokumentov. Sredstva iz deželnega sklada za slovensko

manjšino je zadnjič porazdelil od-bornik Roberto Molinaro, saj se je od leta 2007 do leta 2009 na-bralo skoraj milijon evrov neizko-riščenih sredstev. Od takrat dalje pa je nad postavko legel mrak. Deželni svetnik Gabrovec je na seji komisije odbornika Elia De Anno opozoril, da je iz finančne-ga zakona nerazumljivo izpadla postavka za financiranje obeh priznanih krovnih organizacij SKGZ in SSO, ki sta bili lani de-ležni prve dotacije v višini 200.000 evrov, ki je nato na pred-log Gabrovca in Kocijančiča s po-letnim rebalansom narasla za do-datnih 100.000. Zato je Gabrovec

predlagal popravek, ki naj dota-cijo že takoj dvigne na začetnih lanskih 240.000. V svojem pose-gu je ponovno spomnil tudi na nevzdržno finančno stanje v or-ganizacijah in ustanovah sloven-ske narodne skupnosti zaradi rim-skih zamud z izplačilom salda lanske dotacije v višini pol tretje-ga milijona evrov. Gabrovec je prisotna odbornika De Anno in Savinova pozval, naj deželna uprava izplača obljubljene pri-spevke z lastnim predumom, saj je rešitev (navidezno) izklju-čno birokratskega zapleta v Rimu dolga. "Zlasti poklicne kulturne ustanove so se medtem že krepko zadolžile pri bančnih zavodih, kar predstavlja dodatne težave in nemajhno finančno breme zara-di seštevanja pasivnih obresti", je še dejal deželni svetnik SSK. "Žal ostajata - vsaj za zdaj - tudi letos prazna sklada za investicije v nepremičnine slovenske manjši-ne in za pobude večjih razsežno-sti, kot je tudi nerazumljivo iz-ničenje prispevka tržaški univerzi za izobraževanje učnega kadra v šolah s slovenskim učnim je-zikom, ki je bil lani vreden 30.000 evrov in je sedaj pre-puščen novim kriterijem", je še poudaril deželni svetnik Gabro-vec. Razveseljiva pa je novica, da je Dežela namenila prva finančna sredstva za obnovitev tako Trgov-skega doma v Gorici kot še zlasti za danes že skoraj podrtijo Narod-nega doma pri Sv. Ivanu v Trstu. Zagotovila je odbornica Savinova že pred dnevi posredovala dežel-nima svetnikoma Gabrovcu in Kocijančiču, ki sta v vseh teh letih večkrat intervenirala v neposred-nih odnosih s pristojnimi služba-mi in tudi z institucionalnimi in-strumenti.

Dežela / Končno rešitev za Narodni dom pri Sv. Ivanu

Zgodba s srečnim koncem

Vprašanje Narodnega doma pri Sv. Ivanu že vrsto let buri duhove v manjšini. Zadnji razpleti pa kažejo, da se bo zagonetna afera, za rešitev katere si je močno prizadeval pokojni deželni svetnik SSK Mirko Špacapan, končno rešila. To je bila namreč vsebina tiskovnega srečanja, ki sta ga v ponedeljek, 5. decembra, skli-cala deželna svet-nika Igor Gabro-vec (SSK) in Igor Kocijančič (SKP): politika sta nam-reč ob Marinu Marsiču (SKGZ) in predsedniku SSO Dragu Štoki na-tančno predstavila kronologijo do-godkov, ki so do-mala podobni te-lenoveli. Sena-torka Tamara Blažina, ki je

zakon za leto 2006, zaradi po-litičnega nesoglasja (tudi zno-traj manjšine) je postavka med obravnavanjem v pristojni komisi-ji izpadla oziroma je bila premeščena v splošne po-stavke. Leta 2008 je novoiz-voljeni svetnik SSK Igor Gabro-vec posegel pri pristojni dežel-ni službi. Decembra istega leta je Gabrovec predložil popravek

menti niso odgovarjali izredno slabemu strukturnemu stanju poslopja, so načrtovanje pover-ili zunanjemu projektantu, česar pa dežela v letu 2010 ni storila. Skrb vzbujajoče je bilo tudi dejstvo, da se je denarna namembnost za obnovo v času 'izgubila', vse do danes, ko je odbornica Savino dokončno potrdila Gabrovcu in Ko-cijančiču, da je dežela dodelila 1.700.000 evrov v bilanco 2012 (oz. v finančni zakon za triletno obdobje 2012-2015) za obnovitev Narodnega doma pri Sv. Ivanu; obnova naj bi se začela leta 2013. V novi strukturi bi lahko name-stili zgodovinski odsek Narodne in študijske knjižnice ter Slori.

Razveseljivo je tudi dej-stvo, da je dežela name-nila 418 tisoč evrov za obnovo pritličja Trgov-skega doma v Gorici: obnovit-vena dela naj bi se začela prihodnje leto.

Kot je med tiskovno konferen-co poudaril Igor Gabrovec, je to razveseljiva novica, kljub temu pa je očitno, kako se do-ločila zaščitnega zakona

Igor Kocijančič in Igor Gabrovec

k finančnemu zakonu, s kate-rim je predlagal 1.200.000 evrov za obnovo Narodnega doma. Ker pa popravek ni bil sprejet, je Gabrovec predložil resolucijo, ki jo je zbornica osvojila. Takrat je bil govor o namembnosti prostorov sve-

toivanskega poslopja. To nalo-go sta izvedli krovni organiza-ciji SSO in SKGZ. Leta 2009 je odbornica Savino javila, da deželna služba pripravlja ok-virni načrt za obnovitvena de-la. Takrat pa je ponovno nastal zaplet: dežela je popisala stav-bo, ker pa razpoložljivi doku-

rešujejo prepočasi. Prihodnji korak bo dokončno določiti namembnost poslopja: krovni organizaciji naj to čim prej storijo, da bo slovenski narodni skupnosti končno povrnjeno to, kar ji je fašizem po krivem odvzel.

IG

Povejmo na glas

Kriza praviloma ruši, lahko pa gradi

Ni kaj, zdaj končno vemo, da kriza je in se bo še stopnjevala, zato je nujno sprejeti varčevalne ukrepe, da bi bila škoda čim manjša. Točno tako: če bo razviti svet, in s tem mi vsi, potrebne varčevalne ukrepe sprejel, bo rešil, kar se rešiti da, v nasprotnem primeru je strah pred propadom evra utemeljen in bo potem še slabše. In tako smo že pred velikim vprašanjem, kako bodo široke ljudske množice, če se izrazimo patetično, sprejele v vednost močno zniževanje življenjske ravni do takšne mere, da se bomo znašli v povsem drugačnih, bolj rečeno v osiromašenih pogojih. Če pogledamo v zgodovino nazaj, se skoraj praviloma iz velikih finančnih in gos-podarskih potresov ni nikoli izvilo nič dobrega, pri čemer se je dovolj spomniti uničujoče krize med obema vojnoma. Ne mislimo obnavljati spomina na vsesplošno pomanjkanje, ki pa samo po sebi še daleč ni najslabša stvar. Sklicujoč se na prvo polovico prejšnjega stoletja, želimo izpostaviti dejstvo, da je neskončno slabše, kadar človek poslabšanja in izgub ne more ali noče sprejeti, kajti šele tedaj se prične resnična katastrofa. Človek je najprej obupan, potem prestrašen in potem jezen, gre na cesto, protestira in razbija. Iz vsega tega besa se porodijo nasilne politike, ki zdrsijo v diktaturo, te pa do-živajo olje na ogenj siceršnje ogroženosti in jo preobrazijo v vse bolj nasilno napadalnost. Nasilje najprej pustoši navznoter, in kdor z njim ne soglaša, je odstranjen, lahko celo dobesedno in

fizično, slednjič pa se nasilje obrne tudi navzven in že so tu vojne, v našem primeru druga svetovna vojna. Vse se potemtakem prične z veliko materialno stisko in občutkom, da ni nobene prihodnosti več, kar potem strmoglavijo v apokalipto oziroma takšno uničenje, da izhodiščno obubožanje v primeri z njima ni pravzaprav nič. Danes se torej nahajamo v izjemno kočljivem trenutku, in to je videti po tem, da ne manjka tistih, ki se varčevalnim ukrepom že vnaprej krčevito upirajo in v tem smislu nagovarjajo javno mnenje, temu javnemu mnenju, se pravi ljudem, vsekakor v slabo. Na vsak način smo se znašli v zelo nevarni igri, ki je ključna in prelomna, lahko rečemo neusmiljeno usodna. Nekoliko poenostavljeno rečeno si stojita na-sproti t. i. materialni človek oziroma materialno v človeku na eni in duhovni človek oziroma duhovno v človeku na drugi strani. Verjeti je treba in v tej smeri tudi prepričevati ter delovati, da je duhovno v človeku danes močnejše kot pred slabimi sto leti, kajti duhovno v človeku bo sedanje kritično stanje moglo sprejeti in ga bo zato reševalo zrelo ter brez nasilja v jasni zavesti, da je tako najbolj koristno. Če pa bi prevladal materialni človek, ki se bo v vsakem prime-ru oglašal, bodo ljudi in države zajeli panika, strah, jeza in bes, kar bo vodilo v vse večje napetosti, nemire in tudi nasilje, predvsem pa v nepremišljeno in sunkovito odločanje, ki bo poro-jevalo uničevanje nemajhnih razsežnosti.

Janez Povše

SSO solidaren z Beneškimi Slovenci

Svet slovenskih organizacij odločno obsoja nedopustno šovinistično in protislovensko ravnanje, ki ga je uprizorila desničarska skupina med potekom sobotnega mednarodnega posveta v organizaciji Inštituta za slovensko kulturo. Obenem izreka prirediteljem strokovnega posveta in še posebno Bruni Dorbolo, predsednici Inštituta za slovensko kulturo, največjo solidarnost in bližino. Svet slovenskih organizacij ima za nedopustno, da se v današnjih časih še dogajajo dejanja, ki spadajo v temno zgodovino medvojnega in povojnega časa. Še posebno je to dejanje nerazumljivo, saj smo v času, ko se na obeh straneh meje veliko dela za skupni splošni razvoj. V to prizadevanje in delo sta vključeni obe državi članici Evropske unije. Nobenega napredka in razvoja pa ne more biti, če pri tem ni spoštovanja in vzajemnega priznanja. Svet slovenskih organizacij, v dogovoru s svojim pokrajinskim vodstvom za Videmsko, resno upošteva, da bo o nedopustnosti dogodka posegel pri pristojnih državnih organih. Ne more biti dopustno, da se bo zaradi takih ustrahovalnih dogodkov zaustavilo plodno vsestransko delovanje, ki je obrodilo narodni in kulturni preporod Slovencev v videmski pokrajini.

POGOVOR Raffaele Lepre - deset let po tem, ko so mu prišili odtrgano desno roko

"Danes sem srečen človek"

Pred desetimi leti so mediji na obeh straneh meje poročali o uspehu kirurgov šempetrske bolnišnice, ki so v več kot deset ur trajajoči operaciji 24-letnemu delavcu v tržiški ladjedelnici prišili roko, ki mu jo je odtrgalo v delovni nesreči. Raffaele Lepre iz Fiumicella ima danes 34 let. Po nesreči prišito desnico normalno uporablja in pravi, da je srečen človek.

Najprej je bila močna želja, da bi lahko živel tako, kot pred nesrečo. Zelo sem se bal, da roke ne bom mogel več premikati, saj s tem, kar sem videl, nisem mogel biti zadovoljen. Premakniti nisem mogel niti prsta. Prve štiri mesece po nesreči sem lahko premaknil le konice prstov. Po-

tako da sem se po nesreči z desnico tega lotil počasi. Najprej sem pisalo držal v pesti, potem pa je bilo potrebno premicaj vztrajnosti, da lahko danes spet normalno pišem. Velike težave sem imel tudi z uporabo računalniške miške. Še danes imam težave. Primem jo v roke, a jo moram po petih

sem se tudi tega na novo naučil. Težave imam tudi pri ribolovu, z nameščanjem trnka na vrstico. Tudi glede tega imam za seboj cele večere vaje. Če nečesa ne zmorem, se pač trudim toliko časa, dokler mi ne uspe.

Kakšna pa je razlika v moči med obema rokama? Lahko z desnico dvigaš, prenašaš težje predmete, ali je to rezervirano za levico?

Če je treba nesti vrečko ali pokositi travo, ni problema. Pri težjih predmetih, kot je na primer plinska jeklenka, pa... Če je prazna, jo lahko primem in dvignem. Tudi polno lahko dvignem, a me roka boli, tako da težjih stvari raje ne dvigam.

Imaš priznano kakšno invalidnost, prejemaš za to kaj denarja od države, podjetja?

Leta 2003 so me poklicali iz zavarovalnice Linei, ki je zavarovalnica za nesreče pri delu. Obiskali so me in mi določili določeno stopnjo invalidnosti, tako da prejmem mesečni prispevek za invalidnost. Praktično gre za državni prispevek v višini okrog 600 evrov mesečno.

Kje si danes zaposlen? Še vedno delam v istem podjetju, a v drugem oddelku. Zdaj de-

lam v mehaničnem laboratoriju, kjer testiram trdnost materialov, se ukvarjam s certifikati materialov in podobno, tako da gre za popolnoma

drugačna opravila kot pred nesrečo.

Ali ne občutiš v odnosu do družbe Ansaldo nobene jeze, jih ne kriviš za to, kar se ti je zgodilo?

Ne. Ves čas so mi bili blizu. Razumeli so moj položaj, to, kar se mi je zgodilo. Na neki način se je po zaslugi moje nesreče v družbi marsikaj spremenilo na bolje. Dva stroja, na katerih sem delal, sta bila odstranjena. Tretji stroj, ki je bil tudi podoben, je bil v celoti prenovljen s poudarkom na skrbi za varnost pri delu in še danes ves čas budno pazijo, da je vsa mehanizacija usklajena z varnostnimi standardi, ne pa tako, kot prej.

Moraš zaradi roke še obiskovati zdravnike?

Enkrat na leto ali dvakrat obiščem dr. Margiča, da vidi, kako je. Z veseljem ga obiščem.

Danes praktično ni opaziti, da si imel nesrečo, kajne?

Res je. Delo so odlično opravili, zaradi posega pa je roka nekoliko krajša. Poglej (pokaže). V primerjavi z levico je skoraj štiri centimetre krajša, a mi to ne predstavlja večjih težav. Tega se zavem le, ko z obema rokama sežem po čem in z eno dosežem, z drugo pa ne.

Kako danes gledaš na to nesrečo izpred desetih let? Kaj si odnesel od te izkušnje, kako se ti je zaradi nje spremenilo življenje?

V bistvu mi je nesreča vse postavila na glavo, ker pri 24 letih še nisem niti dobro vedel, kaj bi rad počel v življenju. Recimo, da sem bil pred nesrečo, tudi zaradi mladosti, ves čas zunaj. S prijatelji smo hodili plesat, se zabavali. Ob koncu tedna sem delal v neki diskoteki in ves čas iskal samo zabavo. Nesreča me je pripeljala do tega, da sem spoznal veliko stvari, med drugim tudi to, da se človek ne more

ves čas samo zabavati, da so v življenju tudi druge, pomembnejše zadeve. Po nesreči, ko sem 'prišel malo k sebi', sem se začel bolj resno ukvarjati z ribolovom. Kupil sem si barko in zdaj se pogosto odpravljam na morje, pa ne samo zaradi ribarjenja, lahko tudi sploh ne lovim. Gre za življenje na morju, za doživljanje morja. Morje me sprošča.

Kakšno pa bi bilo življenje danes brez roke?

Hudo. Saj marsikaj bi lahko tudi naredil, veliko pa je stvari, za katere bi bil res pripravljen. Velikokrat razmišljam o tem, kakšno srečo sem imel, ko sem imel še zdravo roko. Saj sem imel srečo tudi, da sem jo obdržal in jo imam še danes, toda imeti zdravo roko je nekaj povsem drugega. Veliko ljudi danes ne razume, kako srečni so, ker so zdravi. Številni dobesedno mečejo zdravje stran, ga zanemarjajo. Tega preprosto ne razumem.

Kako živiš danes?

Hodim plavat, kolesarit, živim umirjeno življenje. Imam lepo družino dobrih prijateljev, sem pa tja grem zvečer ven, tako da živim neko zelo normalno življenje. Pred tremi leti sva se s punco preselila v svojo hišo. Spoznala sva se le tri dni pred nesrečo. Ves čas mi je stala ob strani. V dobrem in slabem. Pri vsaki težavi mi je vedno pomagala. Velikokrat sem jo tudi sam vprašal, kako se ima, kako ji je, ker sem sam morda videl le sebe. Zagotovo ji ni bilo lahko.

No ja, ampak zdaj, zadnjih nekaj let ni več težav, ne?

Ja. Zdaj je v redu.

Bi lahko rekel, da si srečen človek?

Ja. Seveda. Danes sem srečen človek. Samo naj gre tako naprej.

Nace Novak

Pred nekaj dnevi je minilo deset let od nesreče na delu, pri kateri ti je odtrgalo desno roko. Kako se spominjaš tistega dne?

Bilo je 31. oktobra 2001, okrog osmih zjutraj. Na polavtomatskem stroju sem obdeloval več kot dvesto kilogramov težak kos železa, ki ga je zaradi okvare na stroju izstrelilo iz primeža naravnost vame. Naenkrat sem bil na tleh, s kosom železa na prsih, da nisem mogel dihati. Nekako mi je uspelo se osvoboditi izpod težkega kosa kovine in šele takrat sem ugotovil, da mi je odtrgalo del desne roke pod komolcem. Začel sem kričati in pritekli so sodelavci, ki so poklicali prvo pomoč. Srečo sem imel, da je šlo za izkušeno ekipo reševalcev, ki je bila med vojno tudi v Bosni, tako da so videli veliko podobnih situacij, veliko amputacij. Del roke z dlanjo so ustrezno oskrbeli, zaščitili in ga dali v vrečko z ledom, tako da ga je bilo kasneje mogoče priti nazaj na svoje mesto.

Kolikor vem, bi te morali odpeljati v bolnišnico v Pordenon, a helikopter zaradi megle ni mogel vzleteti. Ali to drži?

Res je. Vremenske razmere mi niso bile naklonjene, ali pa so mi bile, saj sem tako končal v šempetrski bolnišnici. Danes sem zadovoljen, da se je vse skupaj izšlo, kot se je.

Se še spominjaš tega, kaj si razmišljal po nesreči, med prevozom v šempetrsko bolnišnico, ali si bil v šoku?

Ne, sem bil kar priseben. Dobro se spominjam prevoza vse do vhoda v bolnišnico. Komaj sem čakal, da pridem v operacijsko sobo, ker v takih situacijah si rečeš: "Peljite me kamorkoli, samo da ne bom več občutil bolečine". Zanimivo, da takoj po nesreči sploh nisem čutil bolečine, potem pa me je začelo močno peči. Grdi občutki. Roko sem držal čim bolj pri miru, nisem je premikal, a kaj, ko je je del manjkal.

Danes si, kot praviš, zadovoljen, da so te odpeljali v šempetrsko bolnišnico. Zanima me, ali si bil pred tem skeptičen glede tega, da te peljalo v Slovenijo?

Med potjo so mi povedali, da me peljejo v Šempeter, kjer imajo zelo dobre kirurge za tovrstne operacije, in vesel sem bil, ker sem o šempetrski bolnišnici vedno slišal samo dobre stvari. Še danes nimam besed, s katerimi bi izrazil hvaležnost dr. Krunoslavu Margiču in dr. Igorju Pavlinu ter celotni ekipi, ki me je operirala, ker res ne vem, kakšna bi bila moja prihodnost brez njihove pomoči.

Operacija, med katero so ti v več kot desetih urah prišli roko nazaj, je uspela. Kakšni so bili občutki, ko si se vrnil domov?

tem sem začel s terapijami za reaktiviranje mišic. Na začetku štirikrat, potem trikrat na teden po pet ur na dan.

Koliko časa po nesreči si bil doma?

Skoraj dve leti. Povedati moram, da mi je bila družba - Ansaldo Sistemi Industriali -, pri kateri sem bil zaposlen, ves čas blizu. Pomagali so mi tudi finančno, saj sem še naprej prejemal mesečno plačo, tako da sem si lahko plačal celotno zdravljenje, ki ni bilo poceni.

Kdaj si lahko začel roko vsaj za silo uporabljati?

Največ težav sem imel s ponovnim pridobivanjem občutka v roki. Če sem na primer hotel prijati kozarec, ga v roki nisem čutil, tako da mi je lahko tudi padel. Zaradi tega sem moral potem stimulirati oživenost roke, tako da sem roko izmenično polagal v vedro z zelo vročo in zelo mrzlo vodo, da bi začel spet kaj čutiti. Danes čutim, a desnica vseeno nima enake občutljivosti kot levica. Občutim tako, kot bi imel na roki dvojne rokavice. Čutim, da se dotaknem, da držim nekaj v roki, a pogosto ne vem, koliko moči je treba v to vložiti, tako da sem glede tega nekoliko omejen.

Kaj pravijo zdravniki, si glede okrevanja na koncu, se bodo razmere še izboljšale?

Doktor Margič mi je rekel, da bom pet let po nesreči še pridobival, da se bodo razmere izboljševale, potem pa naj bi bilo odvisno vse od mene. Kar se občutljivosti tiče, se mi zdi, da sem prišel do točke, ko ne bo bolje, glede gibanja je pa tako, da če se trudim nekaj narediti, če vztrajam, potem gre.

Katere so bile najbolj očitne, konkretne težave, s katerimi si se moral soočiti med rehabilitacijo?

Z levo roko nisem znal pisati,

minutah prestaviti v levico, ker začutim v roki čuden, nadležne občutek. Podobno je bilo z zavezovanjem čevljev. Počasi, počasi, z vajo,

lam v mehaničnem laboratoriju, kjer testiram trdnost materialov, se ukvarjam s certifikati materialov in podobno, tako da gre za popolnoma

Četrta številka otroške revije Pastirček

Drhteče ozračje ob prihodu Božiča

Leto gre h koncu in spet je tu december, prežarjen od velikega dogodka, ki je pred več kot dva tisoč leti spremenil tok človekovega življenja. Vse luči bogato razsvetljenih mest nam ne morejo prinesiti tiste svetlobe, ki zažari v duši, ko v adventu tiho pričakujemo, da se ponovno zgodi čudež božične noči. Da nam prazniki, ki nam jih velikodušno poklanja december, prinašajo mir, bogastvo medsebojnih odnosov, solidarnost..., opozarja v svoji beležki urednik otroške revije Pastirček Marijan Markežič, ki želi, tudi v imenu uprave in uredništva, vsem bralcem, da bi se zbrano in zrelo pripravljali na rojstvo Jezusa v naših srcih. Kakšen je Božič v hiši krščanski, razkrivajo stihii z istim naslovom Ivanke Zavadlav, pesnice iz Štandreja, ki se po dolgem času spet oglašava v Pastirčku. Revija namenja več strani najbolj milemu prazniku v letu. Božo Rustja je iz slovenskih legend izbrskal tisto o Miklavžu, ki pripoveduje, kako je dobri svetnik obdaril otroke s kolački, hlebčki..., da bi potešil njihovo lakoto. V spomin na to se sv. Miklavž še sedaj spušča na zemljo in prinaša priden otrokom darila. Dobri svetnik je protagonist pripovedi Marize Perat Sv. Miklavž in deklica Anja, ki pripoveduje, kako je deklica iz tujih krajev v Šoli spoznala, kdo je ta dobronik. Ljubko je prizorček narisala Danila Komjanc, v živahne barve pa ga bodo odeli mali risarji.

Berta Golob predstavlja male kolednike, ki so oblečeni v Sv. tri kralje obhodili domačo vas in v vsaki hiši zapeli koledniško pesem. Kako je Marija ponižno in vdano sprejela angelovo sporočilo, da bo postala Božja mati, pripoveduje Walter Grudina v rubriki Zgodbe iz Svetega pisma. Ilustracije, prežete z milino in nežnostjo, je kot vselej prispevala Paola Bertolini Grudina. O pomenu adventa in adventnega venčka bodo bralci našli zapis in razpredelnico-skrivalnico besed na četrti strani decembrske številke. Tudi vila Cirila in škrat Kosmat zavzeto pripravljata obeške za božično drevce; spet seveda nujno rabita pomoč Pastirčkovih prijateljev. Priloga Pastirčka Zajop z menoj

na štirih straneh prinaša pesmico Tri smrečice pesmice Ljubke Šorli, katere tankočutne verze smo kar nekaj časa pogrešali v tej reviji. Pesem je uglasbil goriški glasbenik Patrick Quaggiato, čigar skladbe letos bogatijo Pastirčkove strani in razveseljujejo pevovodje otroških in mladinskih zborov, ki so več-

rat v škripcih pri izbiranju pesmi. V pripisu urednikove beležnice je Marijan Markežič pripravljal zgoščenko s pesmicami Dominika Krta, ki so bile objavljene v Pastirčku v prejšnjih treh letih. Pesnica Šorlijeva je avtorica tudi zgodbe v verzih o otrocih, ki postavljajo jaslice. Letošnje jaslice bo lahko krasila ovčka iz lepenke, ki jo v

rubriki Živali na kmetiji predstavlja Tatjana Ban z navodili za njeno izdelavo. Patek Walterja Grudine se v velikih skrbih (in s subtilno ironijo) sprašuje, kje bo letos našel osla, "ker so vsi ažini že puhni impenjotov". O Dojenčici in njeni novi prijateljici piše Barbara Rustja, ob ilustratorski pomoči Svetlane

Brecelj. Neža opisuje delo čistolke, ki je "prava gospodarica šole, ker ima ključke vseh razredov"; ilustracijo je podpisala Danila Komjanc. Lepi jesenski dnevi so spet zvalili na potep strica Maksa, Tjaša in Pastirčka, pa še druge prijatelje, ki so se odpravili v Pivko k nedeljski maši v cerkev sv. Petra, v kateri so freske duhovnika in akademskega slikarja Staneta Kregarja. Potem pa so si šli ogledat Park vojaške zgodovine, v katerem je tudi prava podmornica in še marsikaj zanimivega. Kdor bo listal po vsebinsko bogati decembrski številki, bo našel še Jezi-kovni kotiček, v katerem Berta Golob z zgodbico obravnava sklanjatev samostalnikov hči in mati, Fofa Antonelle Delbianco in njegovo jesensko zgodbo, rubriko Kar lepo po vrsti, publikacije, ki jih Pastirček priporoča v na-

kup in branje, Pastirčkov "herbarij", v katerem je tokrat bela omela, ki krasi naše hiše ob božičnih praznikih, križanke in zanke in kopico krasnih risbic in lepih zapisov malih Pastirčkovih dopisnikov. Veselo branje in lepe božične dni!

IK

Spominski večer ob 20-letnici smrti Alojza Kocjančiča

Poklon duhovniku, ljubitelju pesmi in glasbe

Letos mineva že 20 let od smrti pesnika in duhovnika Alojza Kocjančiča, zato so mu na njegovi zadnji župniji v Klanecu pri Kozini, v sredo, 23. 11. 2011, priredili spominski večer. Sveti maši v klanški cerkvi je sledil kulturni večer v župnišču. "Alojz Kocjančič, ljubitelj pisanja in glasbe, je imel vse last-

celovito govoril primorski publicist Milan Gregorič. Tenkočutno je predstavil njegovo težko otroštvo in mladost. Močan vtis je nanj napravil kubejski župnik Ivan Brezavšček, sicer doma s Tolminskega, ki ga je ob izbiri duhovniškega poklica usmeril v goriško semenišče. Semeniška leta so dala Kocjančiču velik

bile najprej za krajši čas Buzet, dalje pa polnih 25 let Koštabona, od koder je na začetku upravljal tudi Šmarje in Pomjan. Novembra 1963 je bil premeščen v župnijo Klanec, od koder je upravljal tudi vikariat Gročana-Druga ter vodil župnijo vse do upokojitve leta 1974 in še po njej. Od tam je spremljal urbani raz-

voj bližnjega naselja Hrpelje-Kozina, ki je danes upravno središče in sedež nove župnije. Gregorič je posebej čuteče prikazal tudi Kocjančičev človeški lik, o katerem je Tone Pavček, ki ga je usoda zanesla na Mali Kras, zapisal: "Sredi Istre stoji ves tak, kot je istrska zemlja sama; skromen in kam-

je bila na pobudo pisatelja Marjana Tomšiča leta 1982 dopolnjena in je izšla pod naslovom *Brumbole*. Po njegovi smrti pa je leta 1992 Ines Cergolj uredila njegove pripovedi o ljudeh slovenske Istre in Malega Krasa; izšle so pod naslovom *Ljudi opeval sem, vode in skale*. Več njegovih pesmi pa so po zaslugi Ubalda Vrabca, Zorka Hareja in I. Ščeka uglasbili in jih je izvajal tudi združeni zbor ZCPZ iz Trsta pod vodstvom Edija Raceta. O njegovi poeziji je Pavček dejal, da je prišel Kocjančič, "duhovnik in svečnik besede in Istra je z njim za zmeraj tudi v poeziji zares postala slovenska, on pa njen pesnik". Gregorič je oris življenja in dela sklenil z osebnim odkritjem v krivično pozabo potisnjenih šavriških pesmi, na katere so naleteli sredi 70. let. Pri iskanju novega so se srečali tudi s Kocjančičem, ki jih je nevsiljivo vabil: *Pridi brat, /da odkrijem svoj zaklad, /da ti povem, kako sem mlad, /kako razkošno sem bogat*. V srcih je vzkliklo novo upanje in nova pričakovanja, iz katerih se je potem rodila slovenska država, česar se je pokojni Kocjančič le malo časa veselil, saj je 19. 11. 1991 tiho omagal. Spominski večer so oblikovali tudi mladi predstavniki vasi Beka, Ocizla, Klanec in Prešnica, Majda Mihalič - Tomašova se ga je spominjala kot svojega kateheta in

nosti dobrega duhovnika. Najnam njegove pesmi dajo potrebno energijo za duhovni, verski in kulturni utrip". Tako je med bogoslužjem poudaril koprski škof msgr. Metod Pirih. Podčrtal je še, naj bo bogata zapuščina pokojnega Kocjančiča, nam vsem danes duhovna popotnica. So maševala sta tudi domači župnik Iztok Mozetič ter Vid Premrl, župnik v Brezovici in Slivju v Brkinih. Le-ta ob duhovnopastirski službi danes goji umetniško ustvarjanje s pisanjem poezije in kamnoseškim oblikovanjem kamna. Pri maši je pod vodstvom Edija Raceta mogočno in vzneseno sodeloval združeni zbor ZCPZ iz Trsta, ki se mu je pridružil tudi CPZ Rodik, pri orglah pa je bil Matej Lazar. Tudi novembra 1. 1963 so domači pevci ob prihodu v Klanec s podoknico toplo sprejeli svojega novega župnika, ki se je sicer težko poslovil od Koštabone. V spominih A. Kocjančiča pa izvemo, da so mu k srcu prirasli tudi ljudje z Malega Krasa.

V drugem delu večera, ki je potekal v klanškem župnišču, je o Kocjančičevem življenju in delu

pečat, prijateljstvo je z Ladom Piščancem, Štefanom Tonklijem, Stankom Vukom idr. Preko prijatelja Lada Piščanca je že kot dijak in bogoslovec prihajal v Klanec, kjer je deloval klanški dekan Gabrijel Piščanec.

Kocjančičevo dušnopastirsko delo se je pričelo z novo mašo v Kubeđu, 4. julija 1937, pri kateri je pridigal povirski župnik Jože Milič. Novomašno slavlje se je razvilo v bogato narodno prireditev, ki so jo nekateri primerjali s kubejskim tabornom leta 1870. Močno in ubrano so peli združeni zbori, pettisočglava množica je bila presunjena ob petju operne solopevke Ksenije Vidali. Dogodek ni ušel fašističnim oblastem, zaradi česar so preganjali organizatorje. Kocjančičeve službene postaje so

nat, zamaknjen vase, s pogledom k zvezdam in navznoter, v dušo stvari. Je miren in skromen, zbran za dobro dejanje in besede, reven na vpogled, a bogat v srcu".

Kocjančičevo literarno ustvarjanje se je pričelo že v semenišču, oglašati pa se je začel šele po vojni, a zaradi režimskih pritiskov je imel tudi nekaj težav. Leta 1962 je v opremi J. Pohlana izšla zbirka *Šavriške pesmi*, ki

župnika: "Bil je družaben, izvrsten pevec in pevovodja in vodil je velik cerkveni pevski zbor. Naučil nas je veliko novih pesmi, ki jih še danes prepevamo v naši cerkvi". Poklon velikemu pesniku in duhovniku sta izkazala tudi pisatelj Marjan Tomšič in Ines Cergolj, oba dobra poznavalca in prijatelja A. Kocjančiča, in s tem obogatila ta spominski večer.

J. B.

STANDREŽ Zbor Trubar in Quaggiato Missa nuova

Dva izvrstna glasbena dogodka

Zbor Primož Trubar

Glasbenih dogodkov, zlasti zborovskih koncertov, je na Goriškem veliko. Med njimi so še najbolj zanimivi tisti, ki prinašajo kaj novega, svežega, mladega. Zgodilo se je, da sta se v Štandrežu v osmih dneh - ob prazniku farnega zavetnika - zvrstila kar dva prvovrstna glasbena večera. Kot nam je povedal župnik in dekan Karel Bolčina, mu ni treba iskati zborov, saj se kar sami javijo, ker radi pojejo v - akustično odlični in čudovito poslikani - štandreški cerkvi.

V soboto, 26. novembra, je s posebno posrečenim repertoarjem nastopil goriški mešani mladinski zbor Primož Trubar, ki združuje mlade pevke in pevce od 14. do 20. leta s področja Nove Gorice (z veseljem smo videli tudi nekaj novih obrazov iz Gorice). Čeprav je bil ustanovljen komaj pred tremi leti, se je že lepo uveljavil, na vsakem nastopu pa kaže kakovostno rast, za kar gre nedvomno zasluga Gregorju Klančiču, ki ga je vodil prvo leto, nato pa Davidu Bandlju, ki ga mojstrsko in zagnano vodi že dve leti. Korak naprej bi zbor naredil, ko bi mu uspelo okrepiti moško sekcijo. V Štandrežu so mladi pevci izvedli sakralni spored različnih skladateljev, od Francoza Jacquesa Berthiera, avtorja taizejskih pesmi, prek vedno briljantnega Palestrine do mladega Španca Ramira Reala, nemškega organista Paula Kickstata in Pavleta Merkuja. V prostrani cerkvi je krasno izvenela *Doamne Ihsuse Hristoase* Romuna Paula Constantinescuja "v prostoru", nekaj nenavadnega in presenetljivo prijetnega pa je bila pesem "za zbor in

osem kozarcev" Giovannija Bonata na Dantejeve verze. Rutterjevo *Pie Jesu* je zbor izvedel ob klavirski spremljavi Marca Colelle in angelško lepem sopranu Ivane Sant, večer pa je sklenil s psalmom *Iubilate Deo* domačina Silvana Zavadlavca.

V soboto, 3. decembra, so isto cerkev napolnili mladi glasovi Otroškega pevskega zbora OŠ Franceta Bevka iz Tolmina, Dekliškega zbora Pueri Cantores iz Tolmina in Dekliškega zbora Plejade ter zvoki Godbe Domžale. Srce je "vzhičeno, pretreseno in presenečeno", je uvodoma dejal g. Bolčina, saj se je v vasi prvič zgodilo, da bi v taki zasedbi izvedli kantato, ki jo je napisal domačin, mladi Patrick Quaggiato. Zaželel mu je, da bi v tem duhu še nadaljeval na svoji poti in bil v zgled drugim mladim. *Missa Nuova, Laudate Pueri Dominum* je doživela svoj krst 19. novembra v Tolminu, 27. novembra so jo izvedli v Logu pri Vipavi. Spomladi jo nameravajo ponoviti v Ljubljani, Domžalah, Berlinu in Milanu. Po orgelskem uvodu in prvi pesmi na koru so se izvajalci premaknili v prostor pred oltarjem, kjer so odpeli ostale dele maše. Skladatelj (in dirigent) Quaggiato je ustvaril obsežno skladbo, ki je dokaj zvesta izvorni zasnovi takega dela, vsekakor dovolj sveža in zanesena ter polna prijetnih in učinkovitih napevov, ki zmerejo navdušiti (če že ne ganiti) tako pevce kot poslušalce. Glasba, ki se mestoma spogleduje s sodobnejšim liričnim okusom, z zanimivimi zvničnimi kombinacijami seže do srca in navdihuje; zato je avtor tudi v Štandrežu doživel pravo ovacijo. / DD

Patrick Quaggiato, godba in zbor

Slovenija

Mladostniki iz revnejših družin slabše ocenjujejo svoje zdravje

Strokovnjaki v publikaciji Neenakosti v zdravju in z zdravjem povezanih vedenjih slovenskih mladost-

nikov ugotavljajo, da mladostniki iz družin z nižjim socialno-ekonomskim položajem slabše ocenjujejo svoje zdravje.

Poleg tega so manj zadovoljni s svojim življenjem ter imajo slabše duševno zdravje, so sporočili z Inštituta za varovanje zdravja.

Raziskava, ki jo je v obliki publikacije izdal Inštitut za varovanje zdravja RS, sicer poteka pod pokroviteljstvom Svetovne zdravstvene organizacije in je ena pomembnejših študij na področju zdravja mladostnikov na svetu. Kot so poudarili na inštitutu, je neenakost v zdravju mladih vse bolj aktualna in pereča tema tudi v Sloveniji.

Po besedah nacionalne koordinatorice študije Helene Jeriček Klanšček večina mladostnikov iz revnejših družin ni zadovoljna s

svojim življenjem, slabše ocenjujejo svoje zdravje, poleg tega pa imajo slabše duševno zdravje in več psihosomatskih simptomov. Mladostniki, ki slabše ocenjujejo svoje fizično in duševno zdravje, so večinoma tudi učno manj uspešni in brez prijateljev, še opozarja Jeriček Klanščkova.

Kot med drugim kažejo rezultati raziskave, kar 91 odstotkov tistih, ki so zadovoljni s svojim življenjem, ocenjuje, da gre njihovim družinam denarno nadpovprečno. Med zadovoljnimi je tako najmanj tistih, ki ocenjujejo svoje blagostanje za podpovprečno. "To kaže, da so že pri mladostnikih prisotne neenakosti v zdravju, ki jih ugotavljamo pri odraslih", pojasnjuje Jeriček Klanščkova. Kot so še sporočili z inštituta, skupaj z ministrstvom za zdravje opozarjajo na neenakosti v zdravju mladostnikov in si prizadevajo za sodelovanje in vključevanje tudi drugih sektorjev, kot je npr. šolstvo.

Goriška nadškofija

Družinska pastorala

Družinska pastorala goriške nadškofije vabi v soboto, 10. decembra, ob 16. uri v dvorano ob stolnici sv. Adalberta v Krmini, kjer bo dr. Agnese Miccoli govorila o nazareški skrivnosti. Šlo bo za adventno in predbožično srečanje, hkrati pa za katehezo v pričakovanju na svetovni dan družine, ki bo potekal v Milanu med 30. majem in 3. junijem 2012.

Iz dnevnika nadškofa De Antonija

V soboto, 10.12., bo msgr. De Antoni ob 20.30 pri kapucinih vodil molitveno bdenje škofijske Karitas, ki jo bodo oblikovala laična združenja. V nedeljo, 11.12., bo ob 15. uri v Mošu maševal za člane CVS. V torek, 13.12., bo ob 11. uri maševal za bolnike in zdravniško osebje v trziški bolnišnici. V soboto, 17.12., se bo ob 10.30 v dvorani Cocolin v Semenški ulici srečal z javnimi upravitelji.

Pastoralni koledar

Nedelja, 11.12., ob 20. uri v samostanu klaris (Trg sv. Antona): srečanje za mlade od 16. leta dalje, ki se sprašujejo o svoji poklicnosti. Ponedeljek, 12.12., ob 20.30 v središču San Michele (ul. Mercato 1) v Červinjanu: teološki tečaj "Biti kristjan danes - Osnove teologije", vodi prof. Franco Gismano. Sreda, 14.12., ob 20.30 v dvorani Coassini v Gradišču: teološki tečaj o liturgiji: "Bog vzgaja svoje ljudstvo", vodi prof. Michele Centomo.

GORICA P. Bartolomeo Sorge gost seminarja v organizaciji Slov.I.K-a

“Ne preostane nam drugega, kot da iščemo nove poti”

Kaj se dogaja danes? Kam gremo? Kakšna je kriza, ki jo doživljamo? Na ta v tem trenutku ključna vprašanja je 1. decembra v dvorani Fundacije Goriške hranilnice v Gosposki ulici v Gorici skušal odgovoriti znani filozof, sociolog in politolog p. Bartolomeo Sorge v predavanju na temo ekonomske demokracije in družbenega nauka katoliške Cerkve. Šlo je za prvi seminar v letu 2011-12 iz ciklusa *Politika in ekonomija*, ki ga prireja Slov. I. K. Da bi poslušalci bolje doumeli srž krize, je p. Sorge - po pozdravu Miryam Vidi v imenu Fundacije in Matejke Grgič v imenu Slov. I. K-a - začel svoje razmišljanje z razčlenitvijo nekaterih osnovnih izhodišč kulturne antropologije. “Kultura smo ljudje, naš način razmišljanja, vrednote, navade”, umetnost kot način izražanja, torej: skupek vrednot in vedenja, ki sestavljajo etično osnovo ljudstva. “Kultura se izraža v strukturah”. Narod lahko ima svojo kulturo družine ali kulturo dela, ker se ljudje prepoznajo v določenih vzorcih oz. strukturah. Ko se iz kulture porodijo struk-

Družina: ko bi šlo za konjunktorno krizo, bi bilo dovolj vnesti nekaj popravkov v družinsko pravo in bi lahko šli dalje; “v resnici pa je v krizi struktura družine”, saj se sprašujemo, ali je družina zveza moža in žene ali pa tudi dveh homoseksualcev. Drug primer: kriza dela ni samo konjunktorna, saj 40- ali 50-letnik, ki izgubi službo, je ne najde več. Drama današnje brezposelnosti je ta, da ne gre za konjunktorno brezposelnost. Človek v beli srjaci pred računalnikom lahko nadomesti sto delavcev ob tekočem traku. Kdor je zato ob službo, je - “in ta beseda je sramotna, nečastna!” - presežek. “Je človek lahko presežek? Nekoristen?” Delo bi moralo biti za človeka... In še - politika: kriza Berlusconijske vlade ni bila konjunktorna, ena izmed italijanskih vladnih kriz. Stranke niso več element, ki bi povezoval državljane, ki bi oblikoval državne politike. Brez strank ni več reprezentativne demokracije... Model ideoloških strank pripada obdobju, ki je za nami. “V krizi je danes sama struktura demokratičnega življenja”. Podobno velja za šolstvo, drugo nosilno steno hiše: “zakaj ni vlade, ki bi dosledno izvedla eno izmed šolskih reform? Če pa do tega le pride, je takoj že zastarela”? Dejstvo je, da šola ne

nima v žepu tehničnih rešitev. Novo pot ekonomije morajo najti ekonomisti”. Cerkev pa v luči svoje izkušnje, vizije in evangelija lahko predlaga nekaj koristnih napotkov, ki jih stvarnost na presenetljiv način potrjuje. Cerkev trdi, da je ekonomsko-financijska kriza le eden izmed vidikov svetovne strukturne krize. Propadle so kultura in vrednote, na katerih je doslej slonel kapitalistični model. Etični relativizem izhaja iz dejstva, da se je razum odpovedal jasni viziji zgodovine. Ko je propadel socializem, so ljudje mislili, da je zmagal kapitalizem. Da to ni res, je povedal Janez Pavel II., ki je opozoril na protislovja v porazdelitvi dobrin in bogastva. Svobodna tržna ekonomija res proizvaja bogastvo, toda v bistvu ni sposobna pravično porazdeliti proizvedenega bogastva. Bogati postajajo bogatejši, revni pa revnejši. “V samem bistvu kapitalističnega sistema je nekaj hudo narobe”. Teorijo profita in utilitarizma bi morali integrirati z elementom solidarnosti. To je veliki problem sedanje ekonomske krize. Leto 2008 je za kapitalizem pomenilo to, kar je za realni socializem bilo leto 1989. “Gospodarski sistem, ki sloni samo na kulturi proizvodnje in potrošnje in ne predvideva etičnega čuta, se izkaže za nevzdržnega”. Če je cilj samo bogatenje, je spekulativna dejavnost seveda boljše od proizvodne. “Ko papir proizvaja bogastvo in to ne temelji na realni ekonomiji, ti prej

“Potrošniška mentaliteta je pravi nasprotnik urejenega napredka”.

priljublja več mladih za življenje. “Krizna je struktura: zato smo vsi zmedeni in zbegani, ne vidimo jasne prihodnosti. Na novo moramo razmisliti družbeni vzorec”. Včerajšnji modeli niso več uporabni, ker pripadajo zgodovinskemu obdobju, ki se je končalo; jutrišnjih modelov še nimamo, ker jih še ni. Zgodovina sama - “rad pravim, da je to Božja previdnost” - nas sili, da gremo naprej in skušamo ohranjati smer, ki jo dajejo nekatere osnovne vrednote. “Ne preostane nam drugega, kot da iščemo nove poti”. To velja tudi za ekonomijo v sodobni tehnokratski omiki. Nove tehnologije so spremenile svet in temeljne vrednote stare kulture. Kako lahko premislimo vzorec? Samo tako, da iščemo nove poti. “Če imate sedanjo ekonomsko krizo za eno izmed konjunktornih kriz, ne boste našli rešitve”. Po več letih se končno zavedamo, da gre za pravo strukturno krizo. Vlada Maria Montija je prava fotografija stanja: ne sestavljajo je izvoljeni predstavniki državljanov, temveč tehniki, ki so klicani, da rešujejo izredno stanje. Kakšen pa je možni prispevek cerkvenega družbenega nauka? Kaj lahko doprinese več kot sto let stara misel, ki temelji na etični viziji človeka in kulture? “Cerkev

“Gospodarski sistem brez etičnega čuta se prej ali slej izkaže za nevzdržnega”.

ali slej ostanejo v rokah papirji brez nikakršne vrednosti”. To se je zgodilo v zadnjih letih. Potem ko je finančni trg z globalizacijo postal dosegljiv povprečnemu državljanu, je prišlo do izkrivljanj, zaradi katerih je sistem neobvladljiv. “Današnje ekonomske krize ni mogoče voditi”. In posledice, ki razčlovečujejo, so grozne; med njimi je na prvem mestu brezposelnost. “Če pogledate mlademu človeku v oči, boste videli, da je žalosten. Misli si: mi bo uspelo imeti družino? Službo? Dom?” Finančni trg brez meja je podvržen zakonu, ki uhajajo nadzor. “S pritiskom na gumb računalnika lahko pre-

maknem milijarde iz Zürich v Hong Kong”. Kapital za pušča državne meje, išče bolj donosne naložbe tam, kjer je obilnejša ponudba bolj cenene delovne sile. Nemogoče je biti kos konkurenci, saj delavec na Kitajskem nima sindikalne zaščite kot pri nas. Podjetnik sicer lahko legitimno prenese proizvodnjo tja, kjer ima boljše pogoje, toda “človeško delo ni tehnična komponenta proizvodnega sistema”. Za izhod iz gospodarske krize je nujno, da globalizacijskih procesov ne določa zgolj tržna logika. Družbeni sistemi in ekonomije so vedno bolj soodvisni. Zato je pomembno, da se delovni in življenjski pogoji uravnavajo po skupnih, etičnih pravilih. “Nova gospodarska kultura” bo sad današnje krize; že sedaj razmišljam v tej smeri, čeprav bo proces morda še dolg. Dokument z zadnjega vrha G20 govori o ustanovitvi svetovnega javnega organa, ki bi skrbel za ekonomsko-financijsko ureditev na globalni ravni. “V 21. stoletju, v svetu, ki se po padcu ideoloških delitev vedno bolj globalizira, se moramo naučiti živeti združeni in spoštljivi do drugačnih”. Pomembno je “najti to, kar nas združuje, kar je zapisano v vesti vseh”.

Severno od ekvatorja je milijarda bogatih, pod ekvatorjem pa je šest milijard revnih. Bogata milijarda s severa uporablja 83% svetovnih virov, “ki jih je Bog dal človestvu”; šest milijard z juga pa se mora preživljati s 17 odstotki... “In pričakujete, da bo na svetu vladal mir”? Kako ustavitvi priseljenec z juga, ki na severu vidi bogastvo in možnost zaposlitve? “Naj pošljemo vojake, ki naj streljajo na gumijaste čolne”? Poleg tega je še demografski problem, “ki je prava bomba”. Sever je vedno starejši, že sedaj manjkata dva rodova mladih; dve tretjini prebivalcev na južni polobli pa je mlajših od 15 let. “Kdo ima moč in nove ideje? Manjkale nam bodo močne roke in mladi inteligentni ljudje”. Problem priseljenec, ki je strukturne narave, lahko rešimo le v globalnem načrtu svetovnega gospodarskega sistema. “Če tega nočemo razumeti, nas bo pometla zgodovina”. Potrebujemo nov mednarodni pakt, ki naj določi nova pravila s finančnega, trgovinskega, monetarnega, dročja, ki pa ne bodo primerna, če ne bodo upoštevala prioritete dela nad kapitalom.

Kriva za ekonomsko krizo ne moremo naprtiti le nesposobnosti ali zlonamernosti finančnih operaterjev ali vodstvenih bančnih uslužbencev. Logika starega kapitalističnega sistema, ki nima etične komponente, daje prednost financij pred realno ekonomijo, spekulaciji pred proizvodnjo, profitu pred človeškim delom. Pravi nasprotnik urejenega napredka je potrošniška mentaliteta. In vendar je današnja kriza lahko priložnost za pravičnejši in bolj bratski svet. To, kar se dogaja, je pravi humus za prehod “od starega kapitalizma do družbene tržne ekonomije”, o kateri govorijo socialne enciklike papežev. Realni socializem se je istovetil z ideologijo; ko je ta propadla, je propadel tudi real-socializem kot sistem. Kapitalizem pa se ne istoveti z nobeno ideologijo, zato je že večkrat ponovno vstal in bo še obstal. Kapitalizma ne moremo ukiniti, potrebno pa bi bilo ga preurediti, izboljšati na pravičen in solidaren način. “Izhod iz krize bomo našli, le če bo vsakdo opravil svojo dolžnost”. Prenoviti se morajo podjetja, ki so osnovne celice gospodarskega živ-

jenja. V postkapitalistični družbi podjetje ne more več biti kovnica nasprotujočih si interesov. Z vidika globalizacije se bo moralo podjetje zastaviti kot skupnost dela, ki ima za cilj dobro vseh svojih članov, pa tudi skrb za okolje, trajnostni razvoj in naslednje rodove. V današnji tehnološki miselnosti imamo “naložbe za zgolj tehnični, ne pa človeški ali etični dejavnik”. Kapital se lahko vlaga tudi v tujino, potrebno pa je s čutom pravičnosti upoštevati, kako je ta kapital nastal. “Tovarna Fiat v kraju Termini Imerese je stala pot in kri več generacij Sicilijancev... Ne morem izbrisati vrednosti človeških žrtev samo zato, ker ekonomski interes vodi na Poljsko...” Delokalizacija torej ja, toda s pozornostjo do prvenstva osebe. Če podjetje v primeru tehnološke posodobitve odpusti delavce in

opravljajo svoje dolžnosti. “Danes smo prisiljeni živeti zrelo. Dejavnost državljanstvo je znak zrele demokracije”. Prav tako je potreb-

“Če nočemo izgubiti vlaka zgodovine, razmišljajmo globalno, delujmo lokalno”!

no odgovorno sodelovanje javnih uprav na vseh ravneh. Svetovna kriza sili k sodelovanju za skupno dobro. Z očmi vere lahko vidimo, da “preobrat ni za smrt, temveč za večjo zrelost. Kriza ni agonijska, temveč taka, ki spodbuja k rasti”. Začnimo pri temeljih, “z novim humanizmom, z novo omiko globaliziranega sveta, ki naj postane ena sama družina”. V 21. stoletju lahko zgradimo nove institucije in boljšo prihodnost za naš planet. Na koncu je p. Sorge povedal, da je ključna beseda za današnji dan *formacija*. “Premalo smo pripravljivi”. Naučiti se moramo živeti skupaj v spoštovanju drugačnosti: to je tudi merilo človeške zrelosti. “Ksenofobno in rasistično mesto je nezrelo”. Pa še to: državljani 21. stoletja naj bodo “glo-kalni” (globalni + lokalni). Razmišljajmo naj globalno, delujmo pa naj na krajevni ravni. “Če nočemo izgubiti vlaka zgodovine, moramo razmišljati globalno, delovati pa v mestni četrti, kjer živimo”.

DD

Kratki

Zimski Višarski dnevi mladih

Od srede, 28., do petka, 30. decembra 2011, in od srede, 25., do petka, 27. januarja 2012, bodo na Svetih Višarjah zimski Višarski dnevi mladih. Nanje so povabljeni mladi Slovenci iz domovine in tujine. Program predvideva: smučanje (vabljeni tudi “nesmučarji”), večerih srečanja z gosti, debate, čas za duhovnost, druženje in petje. Starostna omejitev: od 20 do 35 let. Ker je število udeležencev omejeno na 15, naj mladi pohitijo s prijavo! Več informacij na tel. +386 (0)1 438 30 50 ali prek e-pošte rafaelova.druzba@rc.si.

Poročilo s 63. redne seje SŠK / Od tradicionalne k dejavni osebni veri

Na Nadškofijskem ordinariatu v Ljubljani je 28. in 29. novembra potekala 63. redna seja Slovenske škofovske konference (SŠK), na katero so bili povabljeni tudi predstavniki sosednjih škofovskih konferenc in apostolski nuncij v Republiki Sloveniji msgr. Juliusz Janusz. Na osnovi iztočnic predsednika SŠK nadškofa Antona Stresa in celjskega škofa Stanislava Lipovška, delegata SŠK za XIII. redno splošno zasedanje škofovske sinode o temi nova evangelizacija v posredovanju krščanske vere, ki bo jeseni 2012 v Rimu, so škofje obravnavali vprašanje, kako preko dialoga s kulturo sedanjega časa udeležati novo evangelizacijo, ki pomeni

poglobljanje vere že krščenihi z novimi sredstvi in novimi načini oznanjevanja. Evangelizacija sodi k bistvu Cerkve in je njena stalna naloga, cilj nove evangelizacije pa je pripeljati že krščene k osebni veri v Kristusa, kar ima za posledico bolj dejavno življenje v krščanski skupnosti in družbi.

Škofje so obravnavali statut Misijonskega središča Slovenije, pogovarjali pa so se tudi o vprašanju duhovne oskrbe Slovencev v zahodni Evropi in pripravah na izdajo novega prevoda Rimskega misala v slovenski jezik. Svetu evropskih škofovskih konferenc (CCEE) bodo za glavno točko plenarnega zasedanja, ki bo jeseni 2012, predlagali temo z naslovom Vera v javnem prostoru. Prvi dan zasedanja so škofje končali z mašo v stolnici sv. Nikolaja, v torek dopoldne pa so z gosti diskutirali o življenju in izzivih Cerkve v sedanjem času. Nadškof Stres je poleg pomembnejših dogodkov in izzivov v notranjem življenju Cerkve in v odnosu do družbe, ki so zaznamovali bližnjo preteklost, poudaril pripravo novega pastoralnega načrta za Cerkev na Slovenskem, ki je v sozvočju z vsebino škofovske sinode o temi nove evangelizacije in leta vere, ki ga bo na pobudo papeža Benedikta XVI. vesoljna Cerkev obhajala med 11. oktobrom 2012 in 24. novembrom 2013.

Kratki

Ob 30-letnici Kulturnega doma v Gorici

Ob tridesetem jubileju odprtja in plodnega delovanja Kulturnega doma v Gorici (1981-2011) je bila v torek, 22. novembra 2011, v galeriji tega slovenskega kulturnega hrama v Gorici uvodna slovesnost praznovanja 30-letnice. Na sporedu je bilo odprtje skupinske mednarodne razstave z naslovom Poklon ob 30-letnici Kulturnega doma. Svoja dela je poklonilo 42 likovnih in fotografskih umetnikov iz celotnega goriškega prostora, pa tudi iz Trsta, Vidma,

Benečije, Slovenije, Italije, BiH in Hrvaške; to so umetniki, ki so po letu 2000 razstajali v galeriji enega osrednjih goriških kulturnih hramov: Oskar Beccia, Nadja Bevčar, Silvan Bevčar, Primož Breclj (SLO), Marina Brumat, Bogdan Butkovič, Bruno Canella, Demetrij Cej, Jože Cej, Evaristo Cian, Viljem Cigoj (SLO), Janina Cotič, Loretta Dorbolé (Benečija), Franco Dugo, Robert Faganel, Elsa Gant (Ts), Stanka Golob (SLO), Laura Grusovin, Samir Hažbić (BiH), Hijacint Jussa, Vladimir Klanjšček, Andrej Kosič, Vera Mauri, Flavio Mosetti, Valter Nanut, Aleksander Peca (SLO), Maria Grazia Persolja, Claudio Pesci (Bologna), Edoardo Pirusel, Silvan Pittoli, Ivan Stojan Rutar (SLO), Adel Seyoun (Irak - SLO), Ivan Skubin (SLO), Bogdan Soban (SLO), Deziderij Švara (Ts), Kasja Tulič (Hr), Franco Vecchiet (Ts), Adriano Velussi, Antonio Verone, Zdenko Vogrič, Franko Žerjal in Ivan Žerjal. Umetnike je na otvoritveni slovesnosti predstavil goriški likovni kritik Joško Vetrh. Umetniško podajanje literarnega utrinka je bilo zaupano ljubiteljskemu igralcu Robertu Cotiču. Razstava bo odprta do 9. decembra 2011. Častni pokrovitelji praznovanja jubileja pod skupnim naslovom Rokovanje kultur so dr. Danilo Türk, predsednik Republike Slovenije, Predsedstvo italijanske vlade, Ministrstvo za kulturo Republike Italije, Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu Republike Slovenije, občini Gorica in Nova Gorica, pokrajina Gorica in Slovensko kulturno gospodarska zveza.

Goriška vinska cesta z domačimi okusi ima nov odbor

Združenje Goriška vinska cesta z domačimi okusi, ki jo je pred časom priznala goriška pokrajinska uprava, se je sestalo ob koncu novembra v Krminu in izvolilo vodstvo, ki ga sestavlja devet članov. Za predsednika je bil izvoljen Robert Komjanc; izjavil je, da je združenje s soglasno izvolitvijo odbora na najboljši način začelo svoje delo. Vsi namreč želijo okrepiti, razvijati in ovrednotiti ne le soudeležena podjetja, temveč celotno območje s poudarkom na enogastronomskem turizmu in edinstvenih zgodovinsko-kulturnih značilnostih naše zemlje. Podpredsednica pokrajinske uprave Mara Černic je dodala, da "so na pravi poti", ki bo lahko privedla v sonična Brda nove energije in ideje.

In memoriam

Tiho je odšla Mira Vižin

Marsikdo na Goriškem se še danes spominja prijazne gospe Ramire Vižin (Visin), ki je več let poučevala na slovenski strokovni-trgovski šoli v ulici Randaccio v Gorici blizu Senenega trga.

Rodila se je v Gorici 5. novembra 1924 očetu Jožefu in Ivanki Zimic. Bila je edinka. Takrat so stanovali v hiši, ki je bila dom njenega očeta nekje blizu goriške severne železniške postaje, danes v Sloveniji. Preseleli so se nato v mesto, v stavbo na začetku ulice Duca d' Aosta, ki je bila last družine Waltritsch, kjer je bila znana gostilna. Pri belem konjičku (Al Cavallino). Tu blizu so imeli Mirini starši trgovnico-trafiko. Zaradi ponosne družine očeta, ki je bil za vedno Slovenec, so bili izpostavljeni pogostim nevšečnostim tedanjega fašističnega režima. Mira je obiskovala osnovno šolo v Gorici, nato Državni tehnični zavod za geometre (Istituto tecnico statale per geometri). Še kot dekle se je včasih vozila s tramvajem v bližnji Šempeter k sorodnikom. Kasneje so se preselili v ulico Mattioli št. 9. Opravila je učiteljsko maturo. Živela je v dobi, ko so si Slovenci na Goriškem močno prizadevali, da se ustanovijo in priznajo slovenske šole v Italiji. Prav v tistih letih se je začela njena doba poučevanja na

strokovni-trgovski šoli (Avviamento professionale). V letih 1951 in 1952 je na tej šoli poučevala računovodstvo, zgodovino in zemljepis, od leta 1952 dalje do leta 1965 pa strojepis, tehnično risanje in lepovpis. Zaposlila se je tudi kot tajnica na srednji tehnični šoli, kjer se je upokojila leta 1984. Od 1985 dalje do letos je bila članica Društva slovenskih upokojencev za Goriško. Leta 1964 so ji starši umrli. Živela je sama in samostojno. Bila je po značaju tiha, skromna, vedno spoštljiva do vsakogar. Ni rada potovala. Zadnja leta ji zdravje ni dopuščalo, da bi se vključevala v družbeno življenje, čeprav se je stalno zanimala za dogajanja pri nas in v svetu. Več let je bila srčni bolnik. Od januarja letos ni mogla več živeti sama, zato se je preselila k sestrični Adrijani Stanič v Šempeter pri Novi Gorici. V novembru se je njeno zdravstveno stanje čez noč poslabšalo in je v šempeterski bolnišnici preminila ravno na svoj rojstni dan, 5. novembra. Na svojo željo je bila upepeljena. Po cerkvenem obredu je bila pokopana v grob staršev na goriškem pokopališču. Ob prisotnosti slovenskega duhovnika, sorodnikov in znancev so Miri v slovo zelo občuteno zapeli pevci poglobnega zavoda iz Šempetra. / (ed)

DOM FRANC MOČNIK Miklavževanje

"... važno je, da srce ljubezni polno je!"

S pomenljivimi rimanimi besedami se končuje kratka igrca *Trije dobri možje in Ljubezen*, ki jo je napisala slovenska avtorica Helena Kraljič z mislijo na današnje večkrat otopele odnose, ki se tudi ob bližajočih se božičnih praznikih razvamejo le ob potrošniškem mrzličnem tekmovanju, kdo bo kupil lepša darila in si privoščil čim bolj razkošen teden na snegu ali kako potovanje v bajne kraje. Pri vsem tem hlastanju za materialnimi dobrinami ljudje popolnoma pozabljamo na pristne, ljubeznive odnose, ki bi se morali tkati v družini in na splošno med nami. Pomembna je namreč le ljubezen, brez te so naša srca prazna in vsa praznovanja ničeva. To je svetlo in neizpodbitno sporočilo, ki ga izžareva igrca *Trije dobri možje in Ljubezen*. Ljubezen – nežno, rdeče srce – je bila zelo žalostna, ko je videla, da se celo med tremi dobrimi možmi, sv. Miklavžem, Božičkom in Dedkom mrazom, ki v decembrskih dneh obdarujejo pridne

otroke, krešejo iskricke, kdo je večji in pomembnejši ... Ko spoznajo, da je kreganje jalovo, ker so prijatelji in vsi trije ljubijo otroke, ti pa starše ..., se Ljubezen zave, da ni še

za staro šaro in vesela brž pohiti spet med ljudi. Lepa igrca je v nedeljo, 4. decembra 2011, zaživela v Domu Franc Močnik v samosvoji postavitvi: mladi najstniški igralci Gledališke skupine "O'Klapi" so jo po domiselni zamisli režiserja Franka

Žerjala, ki jih je varno vodil že pri izpeljavi lutkovne predstave *Trije fantje muzikantje*, predstavili kot uprizoritev v tehniki senčnega gledališča. Med ploskimi kartonastimi lutkami, vodenimi s palicami, in scenskimi elementi, ki so jih izdelali igralci ob režiserjevi pomoči, so se pojavljali tudi mladi igralci, seveda kot sence na prosojnem zaslonu, obzarjenem z lučmi. Učinek je bil mestoma prav poetičen. Režiser Žerjal je izbral pravo pot, saj je igrca tako dobila drugačno, privlačnejšo in prepričljivejšo podobo. Čestitati mu moramo za dobrodošlo in posrečeno zamisel, pa tudi lutkarjem - igralcem, Manuelu Persogliu, Tadeju Pahorju, Simonu Čavdku, Mitji Pahorju, Ivani Fajt, Chiari Bergnach, Katji Terčič,

Marti Fajt, Mojci Pintar in Sanji Vogrič, ki so v kratkem času uredili drugi odrski podvig. Predsta-

va, v kateri so nastopajoči zapeli nekaj pesmic (zborček je bil seveda tudi del senčnega gledališča, posneto glasbeno spremljavo je izvajala Michela De Castro) je navdušila gledalce, ki so "O'Klapi" namenili dolgo ploskanje. To je seveda zaobjelo tudi delo požrtvovalne in odločne mentorice (tokrat tudi korepetitorke) Katerine Ferletič, ki tako zagnano drži vajeti te lansko sezono nastale skupine, in vsem, ki so pomagali pri odrski stvaritvi. Med njimi je bil tehnični mojster Niko Klanjšček.

Igrca je gotovo razveselila tudi sv. Miklavža, saj je bila pripravljena njemu v čast. Ko se je pojavil v dvorani belobrađi dobrotnik, so se zaiskrile otroške oči in skupina mladih članov otroško - mladinskega župnijskega zbora, ki deluje v duhovnijski sv. Ivana v Gorici, katerih petje je publika poslušala v igri, je zapela razigrano *Ringa ringa raja sv. Miklavž prihaja*. Miklavž je pred razdeljevanjem daril, ki so vsebovala predvsem knjige, otrokom iskreno priporočil, naj sedijo manj časa pred televizijo, da ne bodo postali kot teleta, in raje segajo po knjigi, staršem, nonotom in na splošno odraslim pa naročil, naj bodo otrokom za zgled.

Obdarovanje se je začelo pri malčkih, ki obiskujejo vrtec; trije izmed njih so mu "korajžno" zapeli vsak svojo pesmico. Nato so se zvrstili ostali. Ob koncu je poklical k sebi še Katerino Ferletič, Franka Žerjala in Marijana Markežiča, pohvalil njihovo delo, se jim zahvalil in seveda še nje obdaril.

Iva Koršič

Ob desetletnici smrti

Cirilu Koršiču v spomin

Pred desetimi leti, prav na praznik Brezmadežne, 8. decembra 2001, je po krajši bolezni nehalo biti plemenito srce Cirila Koršiča, ki se je vse svoje življenje nesebično razdaljal "za narodov blagor". Marija, katere vnet častilec je bil vse življenje, ga je pospremila s tega sveta, kjer je zagledal beli dan v Solkanu 17. junija 1912 v preprosti družini mizarja Silvestra, ki je kot avstrijski vojak spoznal grozote prve svetovne vojne tudi na daljni ruski fronti, in matere Jožefe Klamič, ki si je pred poroko služila kruh pri raznih znanih goriških družinah kot vestna hišna pomočnica. Že kot otrok je okusil grenkobo begunstva, potem pa fašistično preganjanje in hišno preiskavo z zaplenbo slovenskih knjig, ker je bil osumljen sodelovanja pri protitalijanskih napisih Pod skalco. Zato je bil pod policijskim nadzorom, dokler ga niso poklicali k vojakom, kjer je preživel celih se-

dem let, saj je bil vpoklican tudi med drugo svetovno vojno. Velika želja po višješolskem študiju se mu zaradi gmotnih družinskih razmer žal ni izpolnila, saj je končal le trgovsko šolo in tečaj za trgovsko knjigovodstvo. Ta mu je še kako služil, ko se je po vojni aktivno vključil v slovenske organizacije in že od l. 1953 bil član odbora za Katoliški dom, kjer je skoraj do njegove obnove bil izredno pikolovski in vesten upravitnik, seveda za "božji lon". V 70. letih je bil tudi član nadzorstva pri Zvezi slovenske katoliške tiskovne družbe, blagajnik Katoliškega tiskovnega društva in tudi Goriške Mohorjeve družbe. Koliko večerov se je po končanem delu v trgovini Larise na Verdijevem korzu doma sklanjal nad blagajniško knjigo in nešteto preverjal, da so se računi ujemali! Redno se je udeleževal mnogih sej in ob prireditvah, pri katerih je večkrat sodeloval s pripravljanjem scenske

postavitve, prvi stopil v dvorano in zadnji šel iz nje, mnogokrat potem ko je odložil metlo. Ljubil je tudi glasbo, saj je pogosto s prof. Mirkom Filejem in gospodom Viktorjem Prašnikom igral violino. Njihove glasbene načrte je pretrgala prerana smrt prof. Fileja. Do konca svojih dni se je zelo zanimal za družbenopolitično dogajanje doma in po svetu in že ob prvem političnem nastopu Berlusconi napovedal, da bo Italijo vodil v pogubo. Udeleževal se je tudi v domači politiki in l. 1980 prejel odličje Slovenske skupnosti. Ker sam ni mogel nadaljevati študija, je to velikodušno in ne brez žrtev omogočil vsem trem hčeram, Marilki, Vereni in Ivi, za kar smo mu izredno hvaležne, pa tudi zato, da nam je že v rosno mladih letih prižgal v srcu ljubezen do slovenskega naroda in kulture ter domače zemlje, pa tudi čut za lepo. Za svoje požrtvovalno delo v katoliški kulturi je l. 1981 ob papeževanju priljubljenega Janeza Pavla II. prejel papeško odlikovanje "vitez sv. Silvestra papeža". Izredno rad je imel vnuke in ničkolikokrat se je popeljal do

daljnega Pariza, da bi ob počitnicah pospremil v Gorico hčer Vereni in njene tri otroke. Na večno vstajenje čaka na Štandreškem pokopališču ob starših in ženi Mariji Gorjup, rojeni v Avčah, vse življenje vneti cerkveni pevki in skrbni materi, ki je približe poznala goriške glasbenike od Emila Komela do Lojzeta Bratuža. Hvala za vse, dragi in nadvse ljubljene "atič"! IK

Gledališka sezona SSG v Gorici Šoferji za vse čase so zabavali goriško publiko

Približno sto gledalcev, sedemdeset abonementov in trideset priložnostnih obiskovalcev, ki jih je na ogled gledališke predstave zvalilo ime režiserja Borisa Kobala ob misli na njegovo legendarno predstavo *Afrika ali na svoji zemlji* – težko je ponoviti tak uspeh in tako posrečeno uprizoritev! -, si je v ponedeljek, 22. novembra, v Kulturnem centru Lojze Bratuž ogledalo komedijo *Šoferji za vse čase* znanega hrvaškega avtorja Mira Gravana (1961), v izvedbi članov ansambla SSG in gosta iz celjskega gledališča ter v režiji Borisa Kobala. Delo o korupciji,

ki kaj rada zajame tudi male ljudi ob zgledu velikih politikov, ki pograbijo tam, kjer se le da, in si s prisluškovanjem, izsiljevanjem in goljufijo služijo mastne denarce, je doživelo krstno izvedbo v slovenskem jeziku oz. v tržaškem narečju v prevodu Borisa Kobala, ki je satirično vsebinsko prestavil v naš prostor in jo začel s svojimi

režijskimi domisljicami. Ob le-teh in seveda ob vsebini, ki v humoristični obliki kaže, da skomine po lahkem zaslužku privedejo človeka do zelo nizkotnih dejanj, se je smeh kar nekajkrat oglašil iz dvorane. Tudi končno ploskanje je dokazalo, da je bila prva domača produkcija SSG v letošnji

sezoni goriškim gledalcem kar všeč, čeprav je kdo izmed njih tudi pripomnil, da je bila mestoma malce razvedena. Nekaterim se je tudi odmor med prvim in drugim delom zdel odveč. Negativne ocene o predstavi znanih gledaliških kritikov iz matične domovine očitno niso vplivale na vzdušje, ki ga ustvarja komedijski zaplet. Goriški abonenti so za to predstavo bili deležni presenečenja: po dolgem času jih je iz okoljskih vasi v Gorico spet pripeljal avtobus s pravimi Šoferji; za prevoz je poskrbelo SSG in tako tudi s tem obudilo spomin na tiste čase, ko so bile abonmajske predstave našega gledališča dogodek dneva in so bile prežete s prazničnim ozračjem. IK

Lara Komar in Tarek Rashid (foto A. Divo)

Goriška sekcija Slovenske skupnosti

O volilnem programu in rajonskih svetih

Goriška občinska sekcija SSK je na rednem mesečnem sestanku, ki je potekal prejšnji ponedeljek, obravnavala več pomembnih točk. Med temi sta izstopala priprava programa za spomladanske občinske volitve in vprašanje reforme goriških rajonskih svetov, za katere goriška občinska uprava še ni predstavila nobenega uradnega predloga. Koordinator občinske sekcije Bernard Spazzapan je sekciji poročal o političnih sestankih levsredinske koalicije, ki podpira županskega kandidata Giuseppeja Cingolanija. Ustanovljene

so bile delovne skupine, ki bodo pripravile programske smernice za področja, ki zadevajo gospodarstvo, kulturo, zdravstvo in socialo, varstvo okolja in urbanistiko. SSK je v vsako od teh skupin imenovala svojega predstavnika. Veliko skrbi vzbuja vprašanje reforme goriških rajonskih svetov. Do danes goriška občinska uprava še ni predstavila nobene-

sprotuje, saj bi prišlo do spremembe upravnih meja v škodo slovenski narodni skupnosti. Goriška sekcija SSK je tudi vzela v pretres postopek za imeno-

vanje članov v upravni odbor EZTS. V naslednjih tednih se bo moral o tem izreči goriški občinski svet. SSK je mnenja, da morajo biti v EZTS predstavniki, ki bodo znali upoštevati resnično specifično čezmejnega področja. Dogovori, še posebno med političnimi partnerji, pa morajo biti odprti in prozorni. Ob koncu je goriška sekcija SSK obravnavala še temo občinske konzulte za Slovence glede dvojezičnih napisov oz. le-dinskih nastanov.

vanje izleta v kraljestvu očaka Triglava. Dan nam je poleg kulinaričnega užitka ponudil sproščujoče popoldne, ki ga je vsakdo od nas preživel po lastni želji: s sprehodom ob jezeru ali z vožnjo s čolnom do otoka. Marsikoga je namreč zamikalo, da bi

gorski zrak, od dežja oprana nebesna modrina, rahlo pljuskanje bistrje jezernice in seveda prijetna družba so kar obnovili naše moči, tako da se nam je vrnitev proti domu zdelo hudo prezgodnja. To prijetno, brezskrbno doživetje nas je ponovno trdneje povezalo, da smo med potjo že načrtovali naše naslednje skupno potepanje. Vsekakor se naša družina soletnikov redno srečuje na Martinovo že celih dvajset let in zvesti tej lepi navadi smo se zbrali tudi letos. Naš Martinov dan smo uvedli z obiskom pokojnih vrstnikov na domačem pokopališču, našemu praznovanju pa smo vtisnili pravi briški pečat na Jazbinah, kjer smo v vinski kleti Izidorja Prinčiča nazdravili in si zaželeli še nadaljnjih trdnih dvajset let. Temu uvodu, polnemu prijetnih pričakovanj za prihodnost, je sledilo darovanje svete maše župnika Butkoviča: v cerkvi na Jazbinah smo se zahvalili Bogu za prejete dobrote in prosili pomoči za naložene preizkušnje. Svoj praznični dan smo sklenili v števerjanski restavraciji Vogrič z večerjo, ki se je v prijetnem vzdušju podaljšala do poznih ur, saj si vsega še nismo povedali.

Praznično v prijateljskem krogu

Števerjanski sedemdesetletniki so praznovali

Doživljanje in prijateljske vezi iz otroških in mladostniških let so izredna izkušnja: človeka zaznamujejo in mu s časom postanejo osebno bogastvo.

Tovrstne niti prijateljstva povezujejo tudi nas števerjance, rojene v letu 1941, čeprav so različne življenjske poti nekatere od nas oddaljile od rojstnega kraja. Globoka želja, da se srečamo in se vsaj z besedo in čustvi povrnemo v svojo življenjsko pomlad, nas kar žene skupaj. Letos nas je še toliko bolj, saj smo praznovali svoj 70. življenjski jubilej. Ob okroglih obletnicah pa si poleg srečanja privoščimo tudi izlet. Tako smo se v prejšnjih letih odpeljali na Brione, drugič pa smo v Vrbi počastili našega pesnika Prešerna in večerjali pri Aveniku. Tokrat nas je zvalila Gorenjska.

Sredi poletja smo se veselo razpoloženi zbrali pred Severno postajo, na tirihi pa je še rahlo sopihalo muzejski vlak in čakal, da nas odpelje na Bled. Po hitrih pozdravih in prvih ogrevalnih izmenjavah občutkov smo zasedli svoj prostor v vlaku in ob predirljivem žvižgu lokomotive v zaprto deževno jutro zapustili Goriško. Kar hitro se je naša družina ogrela in razživila, k še boljši volji vseh nas pa je svoje prispeval tudi harmonikar. Zatopljeni v klepet in v obujanje spominov še opazili nismo, kako – kljub počasni vožnji – vasice ob Soči, odete

di stari hlapon – skorajda naš vrstnik – se ni za v pokoj, saj nas je srečno pripeljal na cilj. Tu nas je pričakal prijazen vodič, ki nam je do kosila hotel razkazovati blejske lepote in značilnosti ter orisovati zgodovino tega kranjskega kotička. Kot nekdanji solarčki smo mu ubogljivo sledili in si skušali zapomniti marsikaj novega. Čas pa se res nikoli ne ustavi, tudi ko ti je najbolj prijetno: jutro se je nezavedno prevesilo v poldan in že nas je čakalo kosilo v blejski restavraciji. Okusna hrana nas je poživila, a še bolj sončni žarki, ki so nam obljubili prijetno nadalje-

ponovno potegnil zvonec pri blejski cerkvi, tako da bi se v prihodnje še katera od skritih želja vendarle uresničila. Sveži

delo bo predstavila Anamarija Stibilj Šajin

DRUŠTVO ARS

vljudno vabi na odprte likovne prodajne razstave v dobrodelne namene

UMETNIKI ZA KARITAS

razstavljajo: Arkan Al Nawas, Brane Jazbar, Zvonimir Kamenar, Konrad Krajnc, Jana Peršolja, Hrvoje Marko Peruzovič, Dušan Sterle, Ubald Trnkoczy, Klavdij Tutta, Joanna Zajac Slapničar

dela bo predstavila Anamarija Stibilj Šajin

galerija Ars na Travniku, Gorica
ponedeljek, 12. decembra 2011, ob 18. uri

JAVNI RAZPIS

PRIZNANJE KAZIMIR HUMAR

1) Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov podeljujejo priznanje društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo.

2) Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa.

3) Priznanje se praviloma podeli za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju.

4) Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru.
5) Predloge za priznanje je treba oddati **do 31. decembra 2011** na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete – 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra, 85, s pripisom na ovojnico: "Predlog za priznanje"

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

Koncertna sezona 2011-2012

BOŽIČNI KONCERT

Nataša Jakopič, *sopran*
Martina Kocina, *mezzosopran*
Dekliška vokalna skupina Bodeča neža
Jasna Merlak, *harfa*
Orkester ArsAtelier
Mateja Černic, *dirigent*

Benjamin Britten - A CEREMONY OF CAROLS
Patrick Quagliato
Aleksander Vodopivec - Priredbe slovenskih božičnih pesmi

Kulturni center Lojze Bratuž
torek, 20. decembra 2011, ob 20.30

predprodaja vstopnic na tel. 0481 531445
info@kclbratuz.org

Obvestila

V župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu bo v nedeljo, 11. decembra 2011, ob 17. uri tretja predstava Abonmaja ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2011 v organizaciji PD Štandrež. Tokratni gost bo Gledališče pod Kozolcem - Šmartno ob Paki, ki bo uprizoril komedijo Thomasa Brandoma Charleyeva teta v režiji Jožeta Kranjca.

V torek, 13. decembra, bo v Katoliški knjigarni ob 10. uri srečanje urednikov slovenskih založb v Italiji. V prostem pogovoru ob kavi bodo spregovorili o branju in najnovejših knjižnih izdajah.

Društvo slovenskih pisateljev prireja ob živahnem decembrskem dogajanju v sredo, 14. decembra, ob 18. uri v prostorih Društva na Tomšičevi 12, Ljubljana, večer jubilejantov, ki ga bo vodila pesnica, esejistka in publicistka Meta Kušar, ki na večerih razpira ugledno ustvarjalnost, prežeto s spominom in žlahtno vitalnostjo visokih let. Na pogovor vabi Janeza Povšeta, Ernesta Ružiča, Tomaža Šalamuna, Eriko Vouk, Andreja Kokota, Branka Šömna, Janka Kosa in Janeza Rotarja.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja tradicionalno silvestrovanje v Hotelu Ai Pini v Pineti pri Gračeju v sredo, 28. decembra, z začetkom ob 15. uri. Vpisujejo po tel.: 0481 390697 (Marija Č.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 20801 (Sonja K.), 3471042156 (Rozina F.). Obvezno na račun 20 evrov.

KRUT vabi v petek, 13. decembra, na kuharsko delavnico z naslovom "Zdravi, sladki in slani namazi". Delavnico bo vodil univ. dip. inž. živilske tehnologije g. Matjaž Kološa in bo potekala od 17.30 do 20.30 ure na goriškem sedežu krožka KRUT - korzo Verdi 51/int. Potrebna je predhodna prijava tel. 0481 530927 in e-mail: krut.go@tiscali.it ali na tel. 040 360072 in e-mail: krut.ts@tiscali.it. **Nudim čiščenje** in likanje. Sem mlajša gospa z izkušnjami pri takem delu. Kličite na tel. 00386/70777512.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386-40-700111.

Darovi

V počastitev spomina dragega prijatelja dr. Andreja Bratuža darujeta Marija in Metka 100,00 evrov za Kulturni center Lojze Bratuž (Uredništvo se opravičuje, ker je zaradi tehničnih zapletov ta dar izpadel v prejšnji številki).

Za CRO v Avianu: v spomin na Adele Bratuž Cotič daruje Milka Černic z družino 50 evrov.

V spomin na travniškega organista prof. Andreja Bratuža daruje Anica Vicchi 100 evrov za lačne otroke po svetu.

V spomin na Anreja Bratuža za Slovensko karitas 30 evrov, Vida.

Cestitke

Dobrodošla Marjeta! Svojemu pevcu Bogdanu Podveršiču in ženi Urški, nekdanji pevki, ob rojstvu hčerke iskreno čestita MePZ Lojze Bratuž z dirigentom Bogdanom Kraljem.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 9.12.2011 do 14.12.2011)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored: **Petek, 9. decembra** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Nedelja, 11. decembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 12. decembra (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna, zabavna in zborovska glasba - Novice iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Obvestila.

Torek, 13. decembra (oddaja odpade zaradi prenosa hokejske tekme)

Sreda, 14. decembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Bukev je prvo drevo - Izbor melodij.

Na Filozofski fakulteti univerze v Ljubljani je

ALENKA DI BATTISTA

prejela Prešernovo nagrado za diplomsko delo
Nova Gorica in Velenje čudeža
socialistične gradnje v drugi Jugoslaviji.

Družina in prijatelji ji čestitajo in ji želijo
še mnogo uspehov pri nadaljnjem študiju.

SVET SLOVENSKE ORGANIZACIJ

iskreno čestita

dr. JULIJANU ČAVDKU

ob pravkar opravljenem časnikarskem izpitu
in mu želi v nadaljnjem poklicu
veliko zadoščenja in uspehov.

Našemu sodelavcu in prijatelju

JULIJANU ČAVDKU

iskreno čestitamo ob opravljenem
državnem izpitu za poklicnega časnikarja
in mu želimo veliko uspeha pri delu ter tudi,
da bi nam ostal zvest v prihodnje!

UREDNIŠTVO NOVEGA GLASA

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabi na predstavitev knjige prof. Marije Kacin

PRIMORSKA ŠOLA NA PREPIHU

Ob 65-letnici obnove

Delo bo predstavila avtorica prof. Marija Kacin

sreda, 14. decembra 2011, ob 17. uri
galerija Ars na Travniku v Gorici

Pogovor / Andrea Mariani, tržaški odbornik za kulturo

“Smo obmejna kultura, ki je danes brez meja!”

Zadnjega novembra letos smo na njegovem delovnem mestu ob tržaškem Velikem kanalu, ob katerem stoji znana palača Gopčević, obiskali tržaškega odbornika za kulturo Andrea Marianija ter ga povprašali o tem, s kakšnimi izzivi se namerava njegovo odborništvu spopadati v času županskega mandata Roberta Cosolinija, in sicer do leta 2016. Do svojega imenovanja na čelo tržaškega Odborništvu za kulturo letos spomladi je bil Andrea Mariani predsednik Tržaške judovske skupnosti.

Katera bodo vodila vašega odborništvu do leta 2016?

Prvotno vodilo je prav gotovo upoštevanje dejstva, da smo obmejna kultura, ki pa je danes brez meja. Potrebno bo torej v največji možni meri izražati tržaški kozmopolitizem ter kulturno odprtost, v sklopu katere neka določena tržaška duša stvarno predstavlja tudi ostale duše mesta.

Ste morda že načrtovali prireditve, s katerimi boste Trst promovirali tudi drugod? Seveda. Najpomembnejša bo na vrsti v začetku naslednjega leta.

14. januarja bomo namreč v prostorih nekdanje tržaške ribarnice odprli veliko razstavo, katere glavna tema bo narava.

Foto Kroma

Njen naslov se bo glasil Ogenj in narava (*Il fuoco e la natura*), na razstavi pa se bodo predstavili sodobni umetniki, ki so znani v svetovnem merilu.

Bi nam o tem lahko spregovorili podrobneje?

V tem trenutku se mi to ne zdi primerno, saj bomo v kratkem razstavo predstavili na tiskovni konferenci. Kot sem že povedal,

bo razstava mednarodnega značaja, na njej se bo predstavilo od trideset do štirideset svetovno znanih umetnikov.

Mnenja sem, da bo prireditev pomembno pripomogla k širši prepoznavnosti mesta.

Kako pa nameravata Odborništvu za kulturo in Občinska uprava promovirati slovensko kulturo v mestu?

Tržaška slovenska kultura je brez dvoma stvarnost, ki globoko zaznamuje naše mesto. Gre za pomembno nit, ki

smo jo že začeli razvijati. Na sporedu bodo v kratkem razstave, ki bodo kronološko predstavljale dejavnosti slovenske narodne skupnosti v mestu, pa tudi vloge, ki jo je ta odigrala pri udejanjanju pomembnih

kulturnih smernic v dvajsetem stoletju.

Kako pa nameravate promovirati tudi ostale mestne duše?

Večkulturnost je prav gotovo dejstvo, ki močno zaznamuje naše mesto. Govoriva namreč o pomembnih kulturnih prisotnostih, ki so že veliko časa zakoreninjene v mestu, pa tudi o novejših stvarnostih, ki se še razvijajo in ki jih bo potrebno še ovrednotiti.

Ste že pomislili na čezmejne projekte?

Na širšem področju načrtujemo stike z bližnjimi stvarnostmi. Načrtujemo sodelovanje z Ljubljano, ki ga bo treba še dodelati. Sodelovanje bo stalno, saj gre tu za neko vzajemnost interesov. Poleg bližine obeh mest ne smemo spregledati dejstva, da je Ljubljana prestolnica, ki ponuja veliko možnosti. Trst pa ima nekaj, česar Ljubljana nima, in to je morje. Prepričani smo, da lahko v tem oziru med mestoma spletemo dobre niti.

Pa širše?

Župan Cosolini se je pred kratkim odpravil na Dunaj, s katerim bomo navezali pomembne stike. Dejavnosti smo navezali z deželno Veneto in njenimi mesti, svoje delovanje pa širimo tudi na druge stvarnosti. V tem oziru moramo namreč v Trst pripeljati zanimive stvari od drugod, drugje pa moramo predstaviti tržaške zanimivosti. Ker gre za pomembne in demografsko številne baze, se moramo predstaviti tudi na novejših tržiščih, in sicer s tem, kar je naše bistvo, torej z najvišjima možnima s kakovostjo in vsebino.

Primož Sturman

Poslušajmo ... z branjem

Leon Matek – Most (KUD France Prešeren, 2011)

Nekoliko sem pregledal zgodovino te rubrike in ugotovil, da je za nami že 19 tedenskih srečanj z bralno poslušalnico Novega glasa. Naslednji teden praznujemo okroglo obletnico, juhej! Prav beseda juhej pa mi je dala navdih za tokratno ploščo. Izbral sem novopečeni izdelek priznanega slovenskega kantavtorja, ki se redno potika okrog zanimivega Kulturnega društva France Prešeren na Trnovem, to je Leon Matek. “Most” je njegov šesti solistični album, asociacija vzklika juhej nanj pa poteka preko žal preminulega projekta Juhej in vuhmepiš, s katerim je z Mirkom Seškom prejel Zlatega petelina za najboljši slovenski folk in etno album leta 1999.

Čeprav je Matek že dve desetletji aktiven na slovenskem dogajališču, je pri širšem občinstvu manj znan. To je žal usoda tistih, ki se potikajo na presečišču kantavtorstva, šansonov, navezav na ljudsko godbo in rock'n'rolla. To seveda ne pomeni, da je njegovo delo zavidanja vredno, kvalitetno in sporočilno. To velja tudi za “Most”, ploščo s posebno izrazno odprtostjo, v kateri se avtor prepusti “dihu” glasbe, ne postavlja ji velikih pregrad in meja, pusti ustvarjalnosti, da prosto zaplava. V njej lahko poudarimo dve determinanti. Prva je Matkov prodorni vokal, močan in prepričan o sebi, s katerim nam suvereno podaja svoja brihtna osebnoizpovedna ali angažirana besedila. Drugič: uporaba neznanega inštrumenta, dediča bosanske in orientalske tradicije. Kot nam prikazuje že platnica, je ploščica ustvarjalni dotik med “evropskim” kantavtorjem in “orientalskim” igralcem na saz. Avtor se je do njega dokopal naključno, in sicer v gledališki predstavi Argonavti na Ljubljani v Drami. Tam so mu namesto manjkajoče grške lire v roke dali saz. Navdušen nad sedemstrunskim brenkalom se je odpravil v Istanbul, kjer mu je stari mojster po doživetem preigravanju prodal saz za malo denarja. Bilo mu je pomembno, da gre v prave roke. “Most” je kupček desetih skladb za 40 minut goste in bogate muzike, ki je prišla iz pravih rok. Glasbeno nudi album obilo užitkov v odlično odpetih in aranžiranih skladbah, lepih prehodih med različnimi tradicijami, skladno medigro spremljevalnih glasbenikov in odlično zloženim šopkom razpoloženj. Leon Matek dokazuje, da bi mu bilo vredno širše prisluhni!

Jernej Šček

Naj postane NOVI GLAS tudi tvoj glas!

NAROČNINA ZA LETO 2012:

za Italijo 45,00 evrov
za Slovenijo 48,00 evrov
za inozemstvo 85,00 evrov

PODPORNA NAROČNINA: 100,00 evrov

Novi naročniki bodo prejeli v dar letošnjo knjižno zbirko Goriške Mohorjeve družbe, ki jo sestavljajo naslednje knjige:

- KOLEDAR GMD 2012
- Helena Jovanovič: PRAVLJICE ZA BELE ZIMSKE DNI
- Nadja Rojac: BRAZDE S TRMUNA 15 LET IZBOR

Obiščite nas tudi na naši spletni strani: www.noviglas.eu

POSTOJNA 5. pevsko zborovsko tekmovanje

Slavila sta tudi naša zbora iz Trsta in Števerjana

Zveza pevskih zborov Primorske, Javni sklad RS za kulturne dejavnosti ter Občina Postojna so letos že petič pripravili tekmovanje primorskih pevskih zborov in malih skupin, pod pokroviteljstvom Zavarovalnice Triglav d. d. Organizatorji množične revije Primorska poje so namreč prišli do spoznanja, da revija ne more izpolnjevati dveh ciljev, prvič po množičnosti udeležbe, in drugič po kakovosti petja, zato so na tem tekmovanem srečanju zapolnili vrzel, ki so jo pogrešali na reviji Primorska poje. Na letošnjem tekmovanju je nastopilo 10 zborov, ki so se občinstvu predstavili na dveh koncertih v soboto, 26. novembra, v Glasbeni šoli v Postojni. Prvi tekmovalni koncert je bil ob 12., drugi pa ob 15. uri. V Kulturnem domu Postojna pa je bil ob 20. uri koncert nagrajenih zborov. Tudi letošnje tekmovanje primorskih pevskih zborov je tako kot vsako leto ponudilo po-

slušalcem pester in kakovosten program, ki izpričuje vlogo in pomen pesmi v naši kulturi, naši zgodovini in izročilu. Direktor tekmovanja je prof. Anton Baloh, predsednik Zveze

rov in malih skupin 2011 so lahko sodelovali slovenski pevski zbori iz Republike Slovenije (primorska regija) in Italije (dežela Furlanija – Julijska krajina). Tekmujejo lahko odrasli

pevskih zborov Primorske, organizacijski odbor sestavljajo Silva Bajc, Mihela Jagodic, Maja Jerman Bratec in Ivan Tavčar, umetniški svet Branka Kljun, Janko Ban, Maja Cilenšek in Ivan Tavčar, žirijo pa Andraž Hauptman, Andreja Martinjak in Matej Penko. Na 5. Tekmovanju primorskih pevskih zborov

pevski zbori in vokalne skupine v ženski, moški ali mešani zasedbi. Pevci smejo v zboru sodelovati le ljubiteljsko, nepoklicno, zborovodje pa so lahko poklicni glasbeniki. Tekmovanje je razdeljeno v dve kategoriji, in sicer: kategorija A, v kateri nastopajo ženski, moški in mešani pevski zbori z najmanj dvanajstimi čla-

ni, in kategorija B za ženske, moške in mešane vokalne skupine z največ enajstimi člani. Na podlagi ocen žirije v kategorijah A in B so podeljena zlata priznanja z odliko, zlata, srebrna in bronasta priznanja, nagrada Radia Koper in posebna priznanja žirije. Na obeh tekmovalnih koncertih so nastopili naslednji zbori in skupine: VoS Elum - Postojna (pevovodja Karolina Repar), MoPZ Pivka (Marcel Štefančič), MePZ Francišek Borgia (dežela Furlanija – Julijska krajina), MePZ Jacobus Gallus -

Glasbene šole Postojna nastopil tudi MePZ F. B. Sedej in prejel skupno 79 točk, torej srebrno priznanje. Poleg ostalih je ob isti uri nastopil tudi MePZ Jacobus Gallus in prejel 85 točk, zlato priznanje. Števerjanci so zapeli *Cantate Domino* Vytautasa Miškinisa, *Veliki četrtak* na besedilo Alberta Miklavca in glasbo Aleksandra Vodopivca, *Vabilo* na besedilo Aleksija Pregarca in glasbo Adija Daneva ter ljudsko iz okolice Trsta *Škrinja orehova* Uroša Kreka. Ob 20. uri je bil v Kulturnem domu Postojna skleni koncert s podelitvijo nagrad najboljšim. Nastope je ocenjevala strokovna komisija, posebej pozorni pa so bili na intonacijo, ritem, dikcijo, prepričljivost izvedbe, vokalno pripravljenost in zahtevnost tekmovalnega programa. MePZ F. B. Sedej se je na to pomembno tekmovanje skrbno pripravil dva meseca. Med priprave je sodil tudi nastop na letos že 53. reviji goriških pevskih zborov Cecilijanka, v nedeljo, 20. novembra, na kateri so Šte-

verjanci krstno izvedli Danevo vokalno skladbo *Vabilo*. Števerjance je po nastupu čakalo prijetno kosilo na turistični kmetiji Hudičevci, v domovini burje in pod vzhodjem Nanosa. Postregli so nam z domačimi kmečkimi dobrotami do pozne popoldneva.

Marjan Drufovka

Trst (Marko Sancin), APZ Univerze na Primorskem (Andreja Hrvatin), DePZ Krasje - Trebče (Urška Fabijan), MePZ Postojna (Mirko Ferlan), Komorni zbor Ipravka - Vipava (Matjaž Šček), MePZ Stanko Premrl - Podnanos (Vida Fabičič) in VoS Chorus '97 - Miren (Laura Winkler). V soboto ob 12. uri je v prostorih

Iz astronomije porojena veda astrofizika Raziskovanje lastnosti nebesnih teles

V 19. stoletju se je poleg astronomije razvila nova veja znanosti, imenovana astrofizika. Astrofiziki so tedaj začeli izkoriščati nova spoznanja in pridobitve v fiziki, kemiji in matematiki, da bi razložili zgradbo planetov, kometov in zvezd in razumeli njihovo delovanje. Medtem ko se astronomija ukvarja z gibanjem nebesnih teles, astrofizika raziskuje njihove lastnosti: velikost, maso, temperaturo in zgradbo. Močno se je uveljavila zvezdna spektroskopija (preučevanje spektrov zvezd), s katero je mogoče določiti, katere kemične elemente vsebujejo zvezde, in njihovo temperaturo. Spekter

svetlobe nastane, ko gre snop svetlobe skozi prizmo in ga ta razkloni v vse njegove barvne komponente (kot mavrica). Če s snopom bele svetlobe posvetimo skozi plin in na drugi strani analiziramo njen spekter, opazimo temne lise pri valovnih dolžinah, ki jih ta plin vpija. To je absorpcijski spekter plina. Ker ima vsak element točno določen spekter, lahko z opazovanjem svetlobe iz zvezd določimo, katere elemente vsebuje. Podobno lahko s pomočjo fizikalnih zakonov določimo tudi temperaturo zvezd. V začetku 20. stoletja so znanstveniki odkrili odgovor na vprašanje, ki so si ga že dolgo

postavljali, namreč o tem, kaj poganja Sonce in kako le-to tako dolgo sveti. Ugotovili so, da je Zemlja stara preko 4 milijarde let, zato mora biti Sonce še starejše. Le-to je v svojem

življenju sveto približno z enako intenziteto, kar si do takrat niso mogli razložiti, saj niso poznali goriva, ki bi tako dolgo vzdrževalo njegovo delovanje. Albert Einstein je ugotovil, da

se masa lahko pretvori v energijo. S pomočjo njegove enačbe je britanski astrofizik Artur Eddington pojasnil, da je jedrska fuzija (spajanje lažjih atomskih jeder v težja) vir Sončeve energije. V Soncu se jedra vodika spajajo v jedra helija. Prva so le posamezni protoni (pozitivno nabiti delci v atomu), druga pa so iz dveh protonov in dveh nevtronov (delcev v atomu, ki nimajo električnega naboja). Če bi stehali jedro helija, bi opazili, da ima to manjšo maso kot seštevek mase dveh protonov in dveh nevtronov. Masa, ki manjka, pa se pri reakciji pretvori v energijo v skladu z Einsteinovo enačbo. Pri tem se sprostito ogromne količine energije in te jedrske reakcije lahko trajajo zelo dolgo, saj ima Sonce velike zaloge vodika. Izračunali so, da lahko naša zvezda sveti 10 milijard let in danes je približno na polovici svojega življenja.

Proti koncu 19. stoletja so z napredovanjem tehnologije nastali tudi novi teleskopi, z njimi pa nova odkritja. Refraktorje (teleskope z lečami) so opustili zaradi fizičnih omejitev gradnje leč. Izdelovati so začeli velike zrcalne teleskope, s katerimi so hoteli astronomi seči po najglobljih predelih vesolja. Pomembno vlogo je odigral teleskop Hooker na gori Wilson v Kaliforniji, ki je prispeval kar k dvema velikima odkritjema. Leta 1920 je potekala razprava med ameriškim astronomom Shapleyjem in Curtisom. Prvi je zatrjeval, da je v vesolju le ena velika (naša) galaksija, ki naj bi bila mnogo večja, kot je v resnici. Curtis pa je bil prepričan, da to ni res in da so nekatere meglice, vidne na nočnem nebu, druge samostojne galaksije, ki so enakomerno porazdeljene po prostoru. S Hookerjem so tako opazovali Andromedino "meglico" in

ugotovili, da je desetkrat bolj oddaljena od premera naše galaksije, kar pomeni, da je to samostojna skupina zvezd. Iz tega je sledilo, da so tudi vse ostale spiralne "meglice", tako kot Andromeda, spiralne galaksije. Ta teleskop je uporabljal tudi Edwin Hubble in prišel do drugega pomembnega odkritja. Raziskoval je spektre galaksij in videl, da so spektralne črte, ki jih sestavljajo, premaknjene proti rdečemu delu. To se zgodi, če se objekti od nas oddaljujejo. Opazil je tudi, da je premik tem večji, bolj kot so galaksije oddaljene. Tako je odkril, da se vesolje, v katerem so galaksije, širi. Nastal je Hubblov zakon o širjenju vesolja. Po tem odkritju so astronomi sklepali, da, če se vesolje širi, je bilo v preteklosti manjše, kot je danes, in se je zato nekoč tudi začelo. To je bil prvi korak naproti teoriji velikega poka.

Andrej Brešan

GORIŠKI VRTILJAK Abonma Veliki in Mali polžek Dve iskrivi predstavi za naše šolarje

Dva dopoldneva, obžarjena od jesenskega sonca, v ponedeljek, 14., in v torek, 15. novembra, sta bila za naše šolarje še prijetnejša, ker so se spet zbrali v Kulturnem centru Lojze Bratuž, da bi uživali ob dveh gledaliških predstavah Goriškega vrtiljaka, ki jim ga tudi letos ob strokovni pomoči Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica poklanja Kulturni center Lojze Bratuž. Na drugem letošnjem srečanju z dramsko govorico so se najprej zbrali učenci zadnjih treh razredov osnovnih šol iz goriškega in doberdobskega ravnateljstva, ki so kot vselej do zadnjega kotička napolnili veliko dvorano KCLB na dveh ponovitvah predstave *Zakaj*. V cirkuškem slogu za-

mišljeno in uresničeno predstavo, v kateri je nekakšen vrtiljak simbol našega življenja, ki se vrti na tej zemlji, na kateri nam je dano živeti od rojstva do smrti, je uprizorilo Lutkovno gledališče Maribor, ki slovi po lepih, domiselno zrežiranih in komunikativnih predstavah za najmlajše gledalce. Predstava *Zakaj*, ki jo je spisal Tomaž Jarkovsky, zrežiral pa Jakob Vašiček, preprosto in odkrito odgovarja na najpogostejša vprašanja, ki jih otroci postavljajo ob svojem zvedavem in hlastajočem iskanju odgovorov na zagonetke na poti odrasčanja in spoznavanja življenjskih resnic. Predstava na neobremenjujoč način spregovori o stvarjenju, o rojstvu in smrti. Tudi ta je predstavljena kot povsem

umevni konec toka našega življenja. Sporočilo predstave je gotovo prav v tem, da veselo sprejmemo življenje tako, kakršno je, s smrtjo vred. Igralci Miha Bezeljak, Maksimiljan Dajčman, Aja Kobe, Elena Volpi in Anže Zeunik so tudi ob pomoči lutk v zelo privlačni dramski igri, izvedeni v hitrem ritmu z duhovitimi režijskimi domisljicami in naglo si sledečimi prizori, ob pisanosti kostumov in domiselno predstavljenim vrtiljakom-vrtljivim odrom, ki ga je poganjal igralec s pedali, sedeč na kolesu vrh vrtiljaka, s svojo živahno igro popolnoma omrežili mlade gledalce, da so vseskozi spremljali odrsko dogajanje in se mestoma tudi veselo nasmejali. V torek, 15. novembra, pa so v veliko dvorano Kulturnega centra Lojze Bratuž prišli malčki iz vrtcev in prvošolčki, Mali polžki, ki jim je Goriški vrtiljak, kot vedno z dvema ponovitvama, postregel z igro *Mali korenjak* v izvedbi Gledališča na vrvcu Nova Gorica. Štiri mlade igralko, Tanja

Srednik kot samozavestna voditeljica celote, pripovedovalka in pevka, Damjana Srednik, Kaja Dragoljevič in Anuša Kodolja, ki jih na gledališki poti učinkovito spremlja ustanovitelj in režiser te novogoriške mladinske ljubiteljske skupine Emil Aberšek, so sproščeno odigrale igrivo glasbeno predstavo. Uprizoritev je iz pesmic o Pedenjpedu Nika Grafenaurja zelo posrečeno in domiselno stkal ter zrežiral Emil Aberšek. Aberšek se je že večkrat izkazal kot tenkočuten in spreten poznavalec otroškega sveta in oblikovalec predstav, za katere je dobil navdih pri otroških pesniških stihih. Dogodivšč-

ne in ne zmeraj pohvale vredni podvigi malega Pedenjpeda, v katerih se zrcalita obnašanje in ravnanje otrok, so tudi ob spodnjih mladih igralko, ki so živahno

vpletale male cicibane v igro in se niso pustile zmešati od njihovih nepredvidljivih odzivov, zabavali malčke in jih sočasno poučili, kaj se lahko dela in česa se ne sme. Ob petju, ki ga je spremljala glasba različnih žanrov Luke Manojloviča in Mateja Doljaka, in plesnih gibih koreografinje Sare Kenda so otroci spoznali tudi, da strahu ni, in doživeli lep poetičen konec predstave, ki se konča, ko Pedenjped utrujen od dogajanja celega dne leže v posteljo in se spokojno preda spancu in sanjam. Ob uganjanju odrskih luči se v temi svetijo le fluorescentne rokavice, na rokah igralko, ki ustvarjajo sugestivno, mehko odrsko sliko.

IK